

NERVAL, GÉRARD DE

Sylvie : Gérard de Nerval ;
översättning av Sigfrid Lindström,
teckningar av Viggo Thomsen.

Bibliofila klubben
1948

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
  - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
  - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
  - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

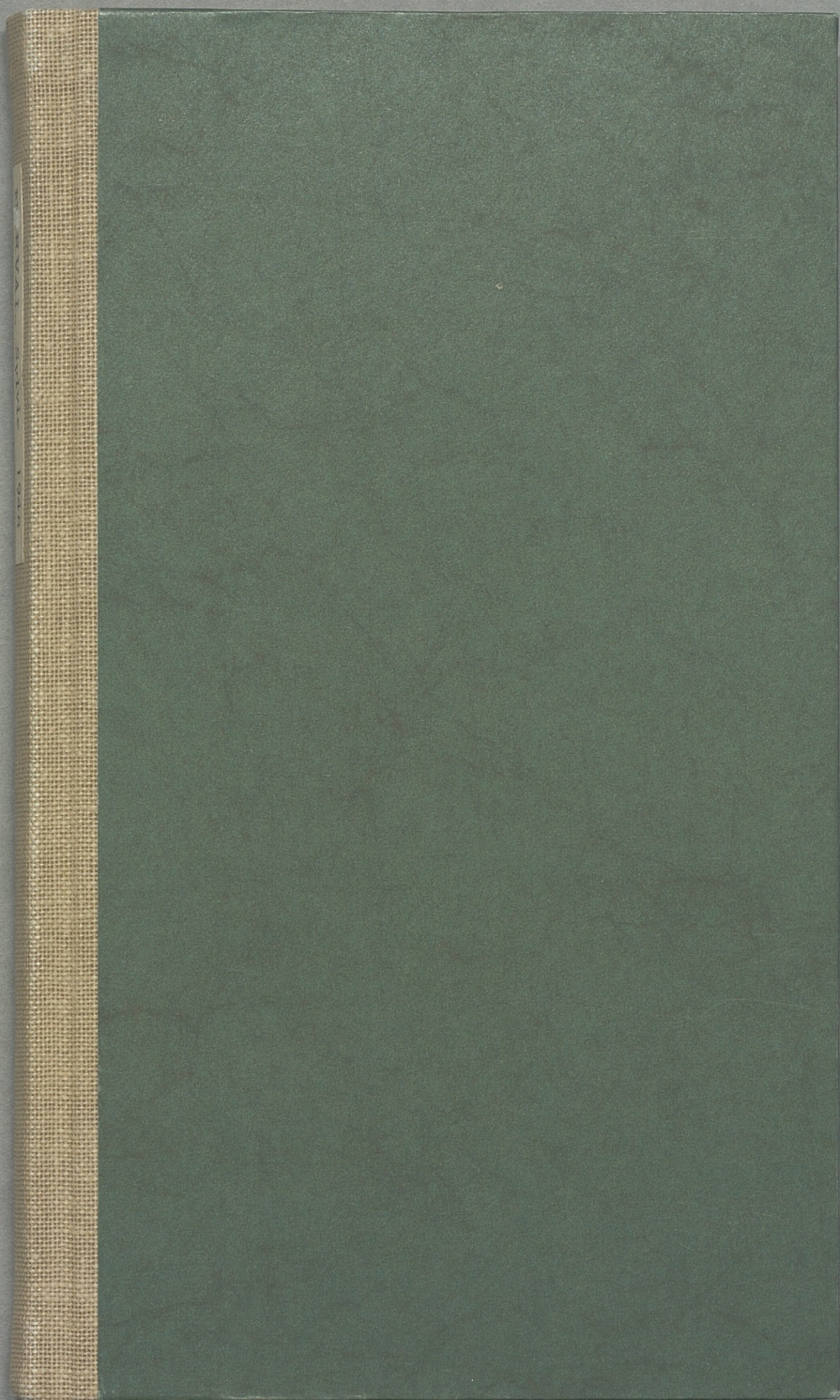
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

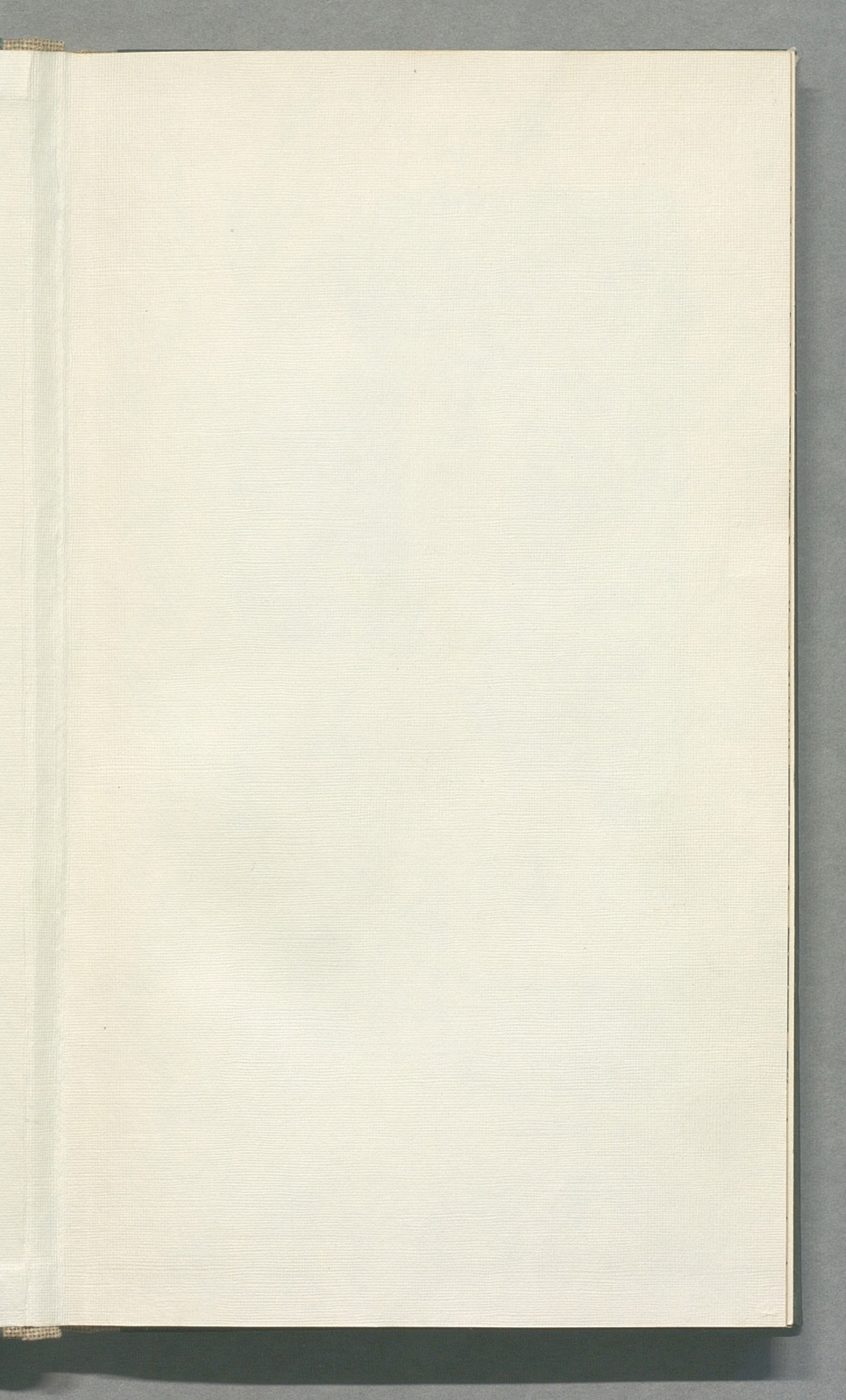
Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Roman.

Utl.

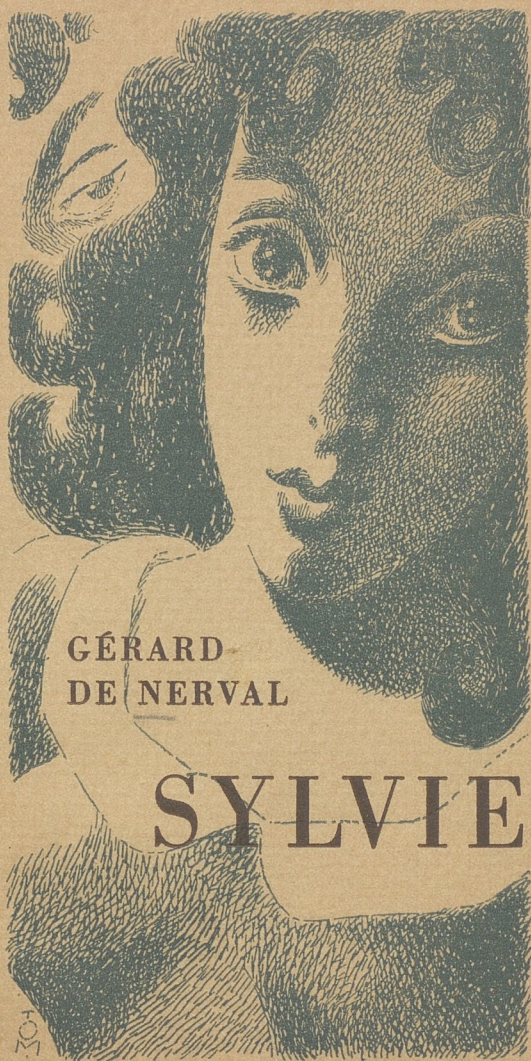
Kun
s

]

.....

.....

.....

GÉRARD
DE NERVAL

SYLVIE

BIBLIOFILA KLUBBEN 1948

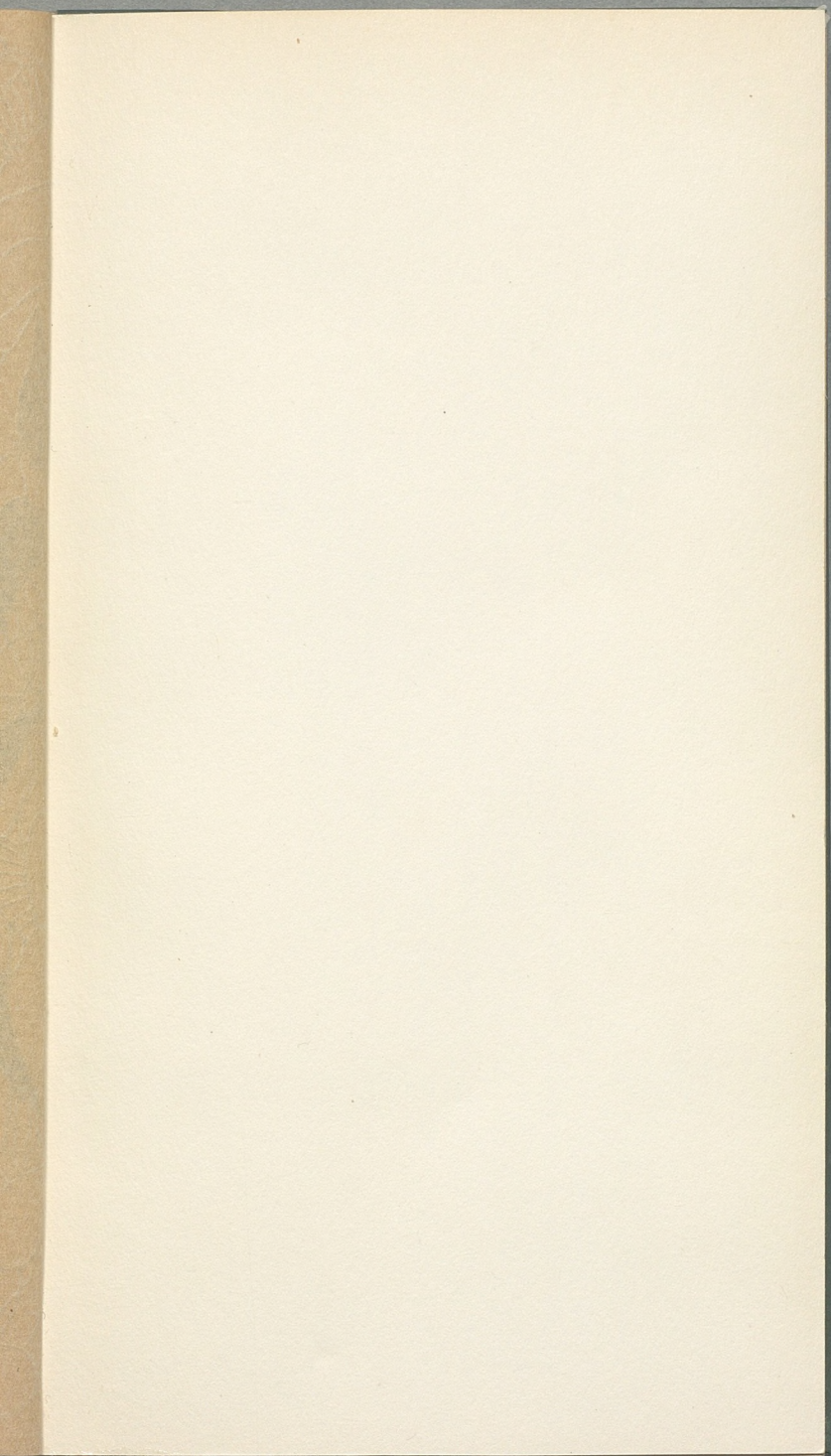
Kun

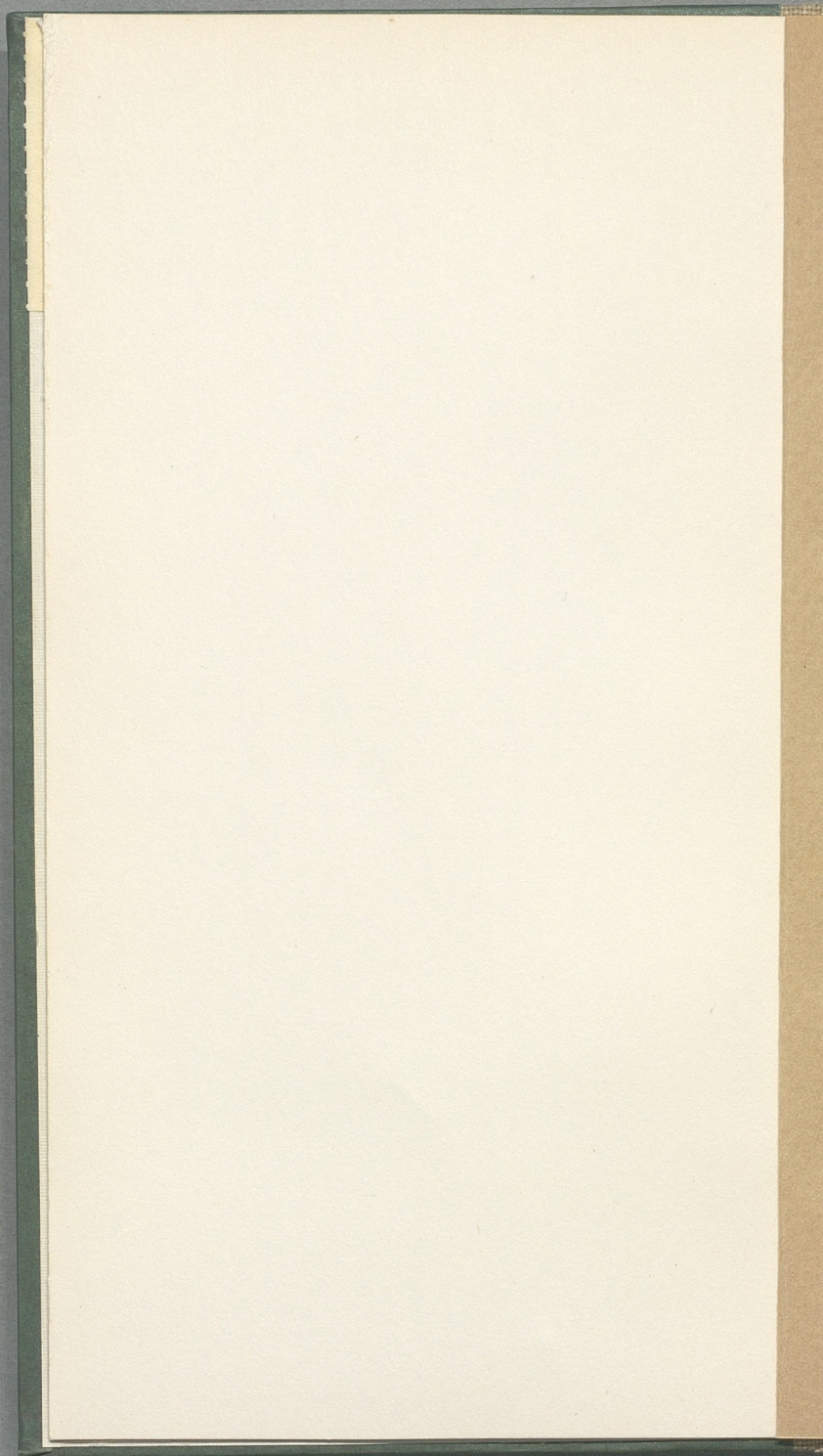
s

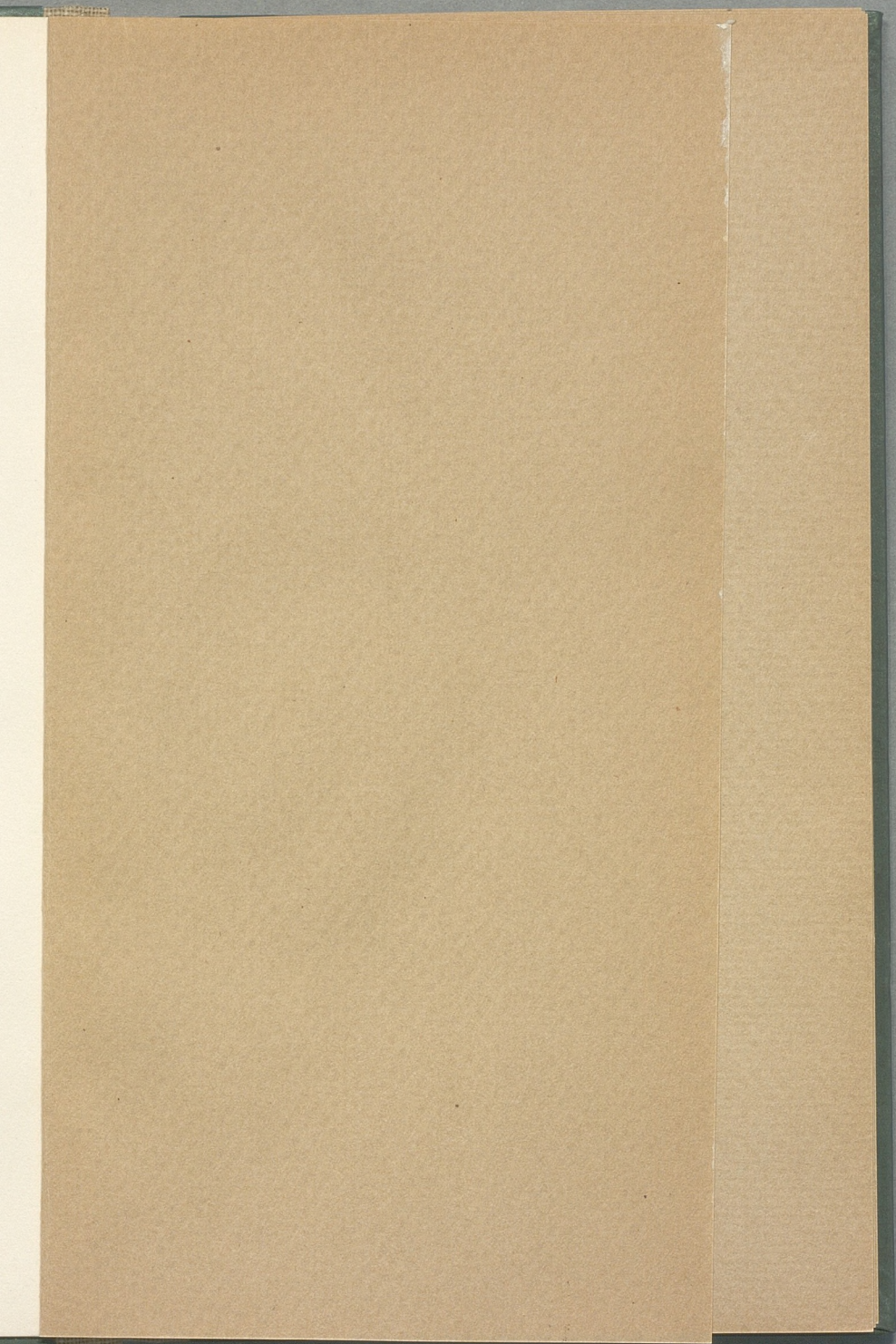
1

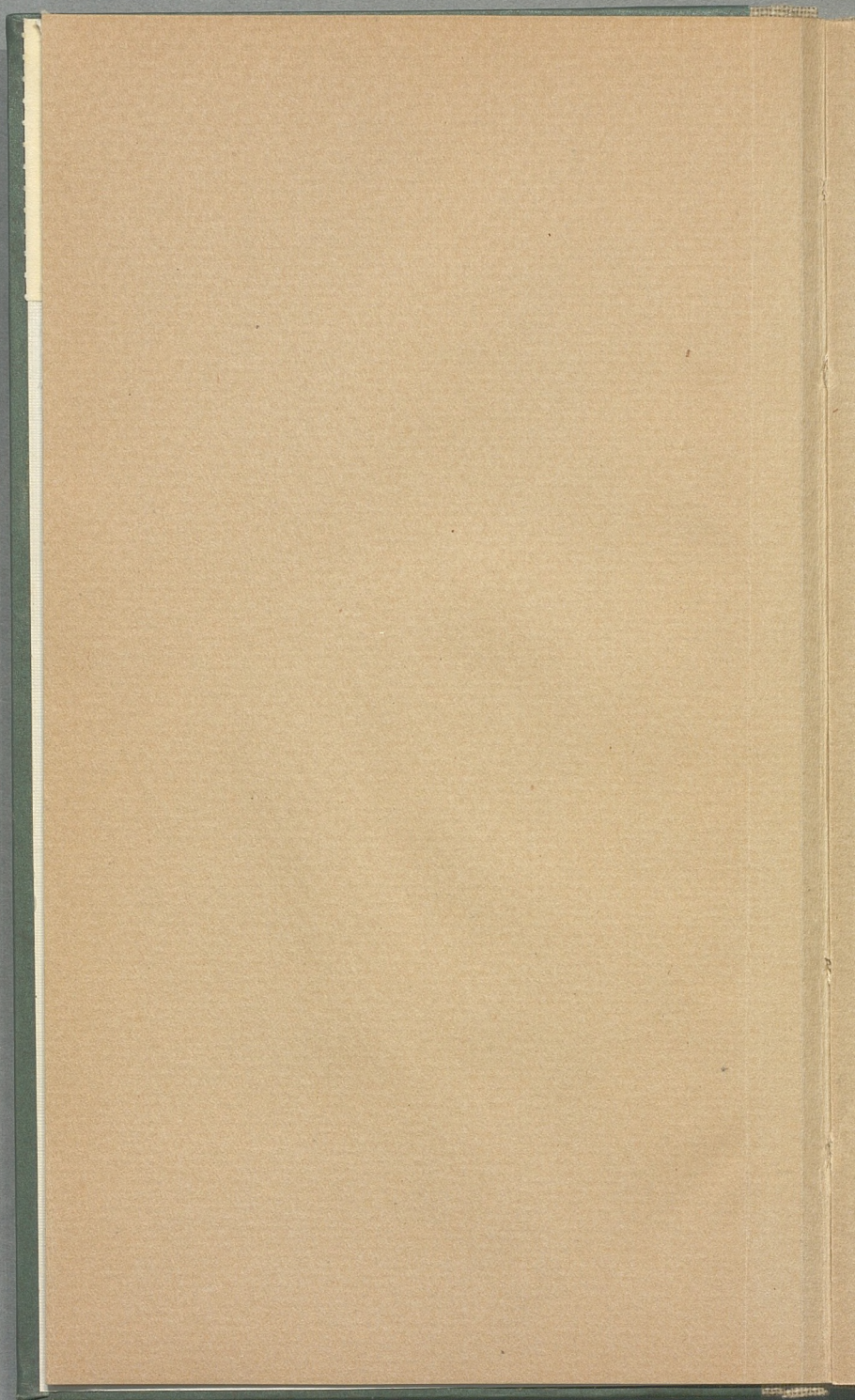
.....
.....
.....

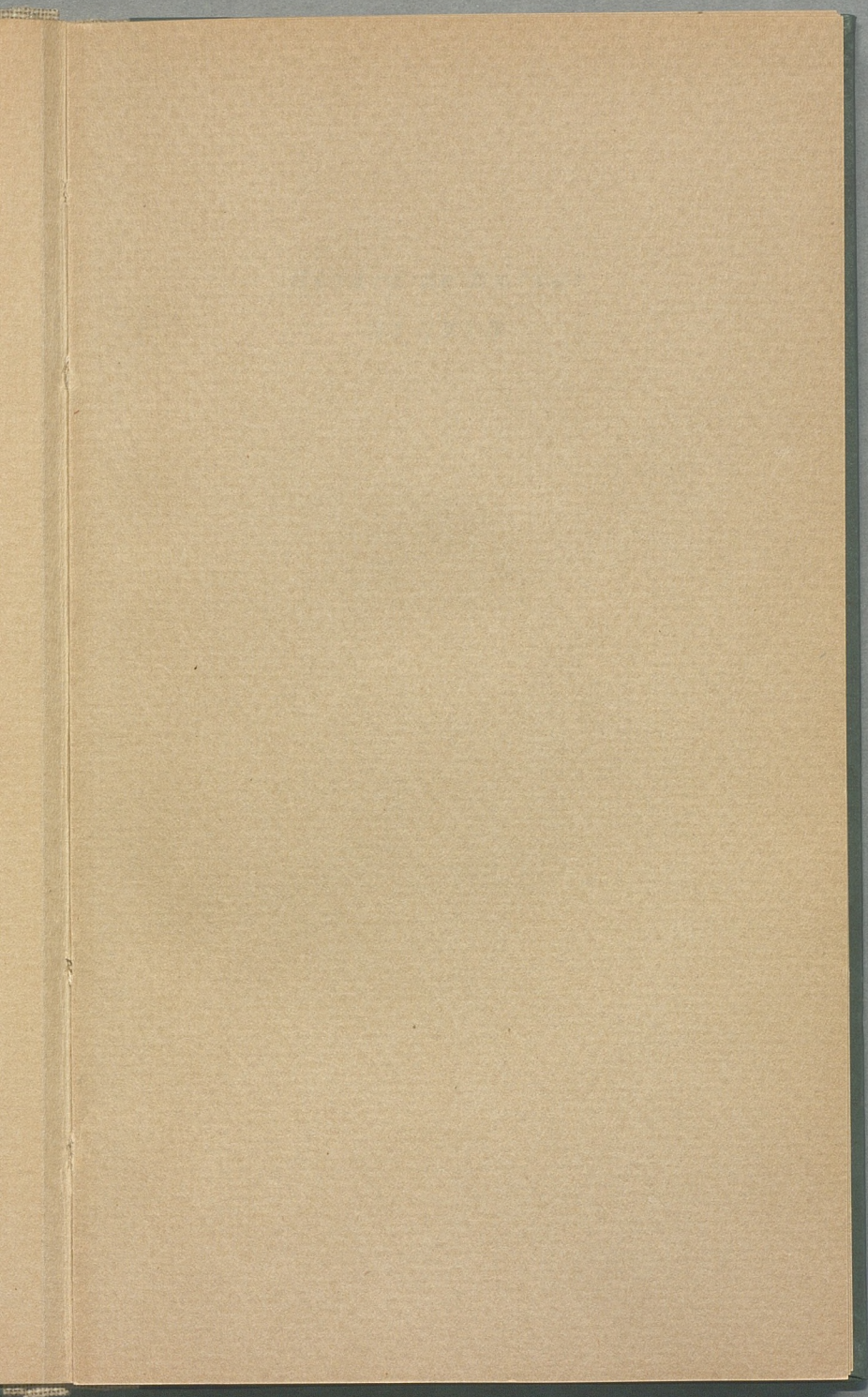

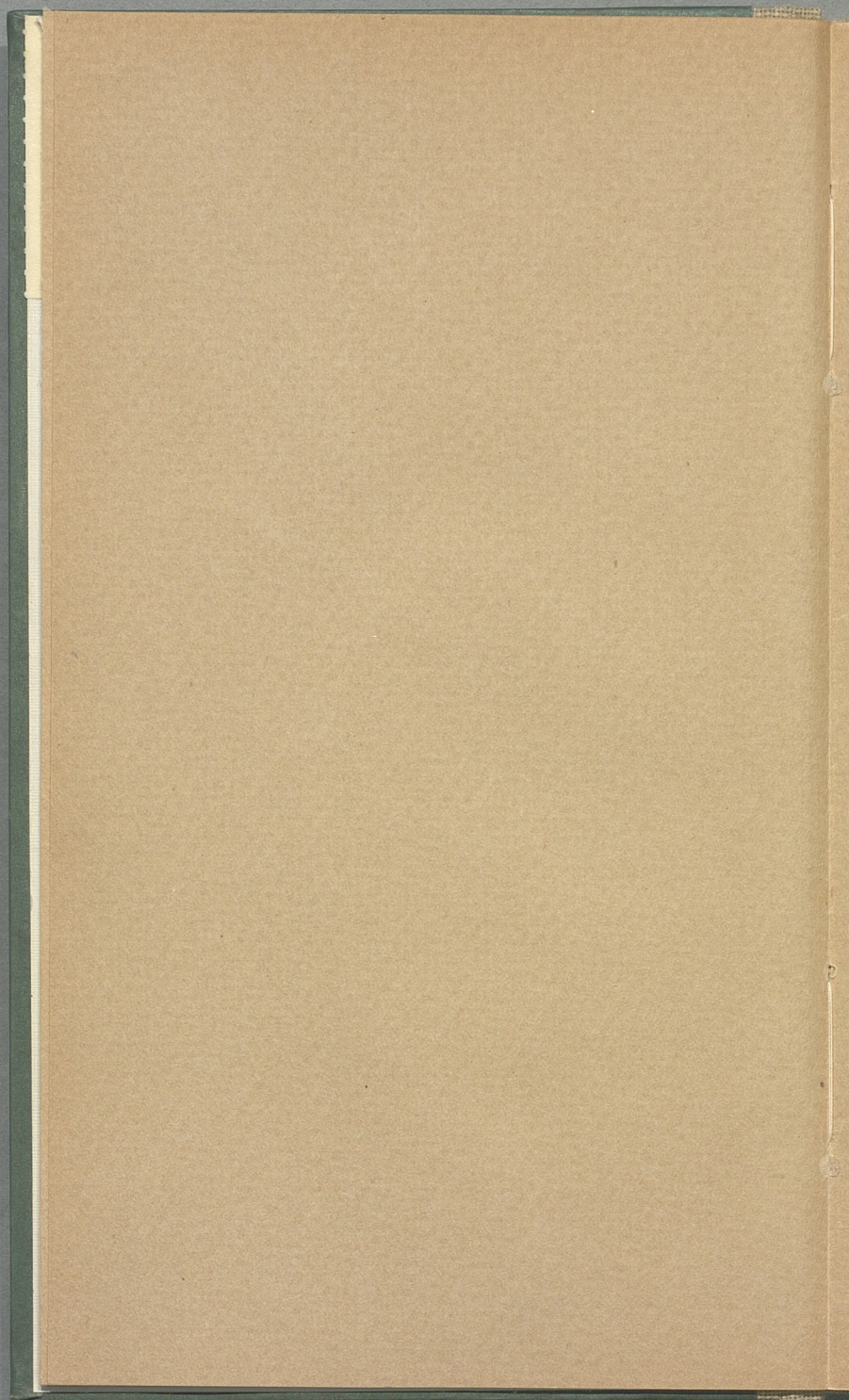

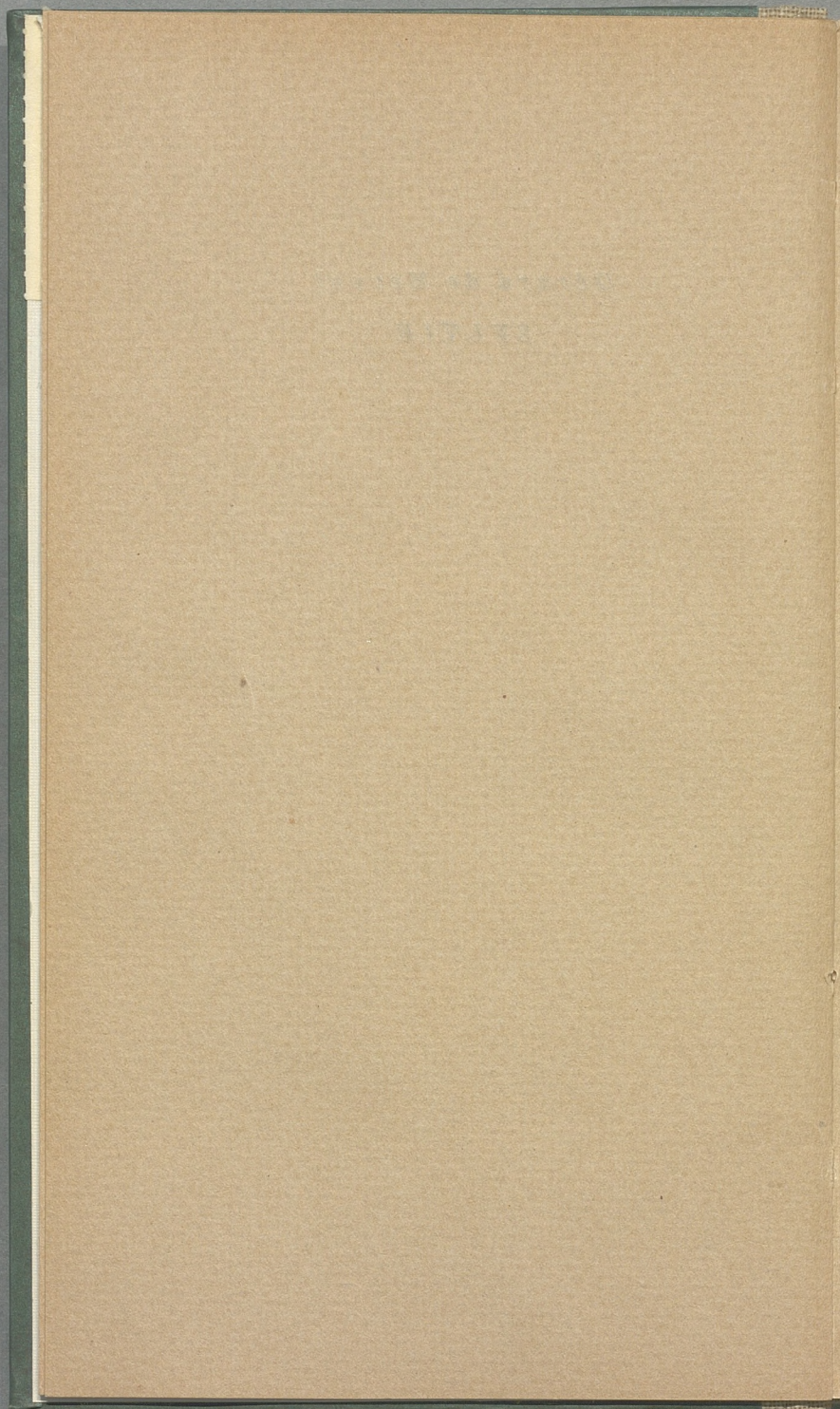

Gérard de Nerval

SYLVIE

Gérard de Nerval

SYLVIE

*Översättning av
Sigfrid Lindström*

*Teckningar av
Viggo Thomsen*

19

48

BIBLIOFILA KLUBBEN

STYLIE

Copyright 1948 Bibliofila Klubben

EN FÖRSPILLD NATT

Jag kom ut från en teater där jag varje kväll brukade uppenbara mig, klädd så som det höves en smäktande tillbedjare. Ibland var salongen fullsatt, ibland var den nästan tom. Jag brydde mig lika litet om att låta mina blickar vila på ett trettiotal inbitna habituéer på par-

kett, på loger där man såg urmodiga huvudbonader och toaletter — som att själv vara en bland de många i en ivrig och förväntansfull publik som prunkade av färgrika toaletter, blixtrande juveler och strålande ansikten.

Om jag var likgiltig för det skådespel som salongen erbjöd, så var jag knappast mera fångslad av det som visades från andra sidan rampen, utom när, i andra eller tredje scenen i någon av de tråkiga pjäser, som på den tiden ansågos som mästerverk, en välkänd gestalt spred glans över tomheten, och med ett ord som föreföll gudaingivet, blåste liv i de in-

tetsägande figurer som sutto runt omkring mig.

Jag kände det som om jag levde i henne och hon levde blott för mig. Hennes leende fyllde mig med oändlig lycksalighet; ljudet av hennes röst, som var så mild och dock hade en markerad klang, kom mig att spritta till av glädje och kärlek. I mina ögon ägde hon alla fullkomligheter; hon passade samman med allt mitt svärmeri, med alla mina skiftande stämningar — hon var vacker som dagen, när rampljusets strålar belyste henne underifrån, hon var blek som natten, när detta ljus försvagades och ljuskronans sken glänste ovanför henne och lät henne synas ännu mera naturlig, i halvdunklet strålände blott av sin egen skönhet, likt dessa bilder av Horerna*) som man på väggmålningarna i Herculaneum ser avteckna sig med en stjärna över pannan mot den mörka bakgrunden.

Ett helt år hade gått utan att jag ännu hade tänkt på att skaffa mig kunskap om hurudan denna skådespelerska väl var utanför scenen; jag var rädd för att grumla den förtrollade spegel, som visade mig hennes bild. På sin höjd hade jag lånat mitt öra åt en del skvaller som icke rörde sig om skådespelerskan, utan om kvinnan. Jag tog i lika ringa

SYLVIE

mån notis om detta, som jag skulle ha gjort om de rykten, som på sin tid kunna ha varit i svang angående prinsessan av Elis eller drottningen av Trapezunt. Ty en av mina onklar, som hade levat under de senaste åren på sjuttonhundratalet — och hade levat ett sådant liv som man måste ha levat för att rätt

kunna förstå den epoken — hade redan i mina unga år låtit mig förstå att skådespelerskor icke voro kvinnor och att naturen hade glömt att placera ett hjärta i bröstet på dem. Han åsyftade givetvis den tidens skådespelerskor, men han hade talat så mycket om sina illusioner och sina besvikelser, hade visat mig så många förtjusande porträttminiatyrer på elfenben — vilka han sedermera använde som lock på sina snusdosor — så många gulnade *billet doux* och så många bleknade sidenband, och berättat mig de historier som voro förknippade med dem, och vad slutet på det hela blev — och allt detta hade gjort att jag hade blivit van att tänka lågt om alla skådespelerskor utan att ta med i räkningen att sådant där hörde till tidsandan.

Vi levde då i en egendomlig epok, en sådan som vanligen följer efter stora samhällsomvälvningar eller mäktiga världens fall. Det var icke längre det heroiska galanteriet som på *Frondens* tid; icke den eleganta och raffinerade lastbarheten som under *la Régence**, icke den skepticism och de vansinniga orgier, som utmärkte *Direktoriets* år. Det var en blandning av handlingslust, tvehågsenhet och indolens; av bländande utopier, av sökande efter filosofisk eller religiös tro; av oklar hänförelse,

bemängd med vissa renässansinstinkter; av leda vid tvistigheter i det förgångna, av svävande förhoppningar — med ett ord: någonting som erinrade om Apulejus' eller Peregrinus' tid. I vår egenskap av fysiska varelser längtade vi att få emottaga pånyttfödelsens rosenkrans ur den sköna Isis' hand; denna evigt unga och sköna gudinna uppenbarade sig för oss i nattens drömmar och kom oss att blygas över våra förspillda dagar och timmar. Men ärelystnad var vår tid främmande, och den glupska jakt efter ämbeten och äreställen, som då var så vanlig, kom oss att med avsmak vända oss bort även från de verksamhetsfält, där det skulle ha varit oss möjligt att göra en insats. Det återstod oss ingen annan tillflyktsort än poeternas elfenbenstorn, i vilket vi klättrade högre och högre för att komma bort från den simpla hopen. Högt uppe i detta torn, dit våra mästare förde oss, fingo vi äntligen andas ensamhetens rena luft; vi drucko glömska ur legendernas och sägnernas gyllene bägare; vi voro berusade av poesi och kärlek. Ja kärlek! Ack! Konturlösa gestalter, blåa och rosenröda dagar, metafysiska drömgestalter! Sedd på närmare håll chockerade kvinnan vår naiva oskuldskraft; vi krävde att hon skulle te sig som drottning eller

gudinna, och framför allt fick man dyrka henne blott på avstånd.

Det fanns dock några av oss som föga uppskattade dessa platoniska orimligheter. Våra filosofiska drömmier, vilka i sista hand härstammade från nyplatonikernas Alexandria, sökte de skingra genom att svinga de underjordiska gudarnas fackla, som med sitt gnistregn för ett ögonblick förjagar skuggorna. Därav kom det sig att jag, när jag gick från teatern, fylld av det bittra svärmod som en förflyktad dröm efterlämnar, uppsökte ett kotteri som talrikt brukade samlas för att äta supé, och där all melankoli vek för den outtömliga verven hos några lysande, eldiga, passionerade och stundom sublimes intelligen-ser — sådana som alltid ha funnits under tider av andlig förnyelse eller dekadans. Deras diskussioner svävade så högt och så vitt omkring, att de mera räddhågade bland oss stundom gingo fram till fönstren för att se efter om icke till sist hunnerna, turkmenerna eller kosackerna skulle komma och sätta punkt för dessa retorers och sofisters argumenter. "Låt om oss dricka, låtom oss älska, det är summan av all vishet!" Det var den enda åsikt som de yngsta av oss hyste. En av dem sade till mig: — En rätt lång tid har jag ofta träffat dig

SYLVIE

201

på en viss teater. Vem är hon som drar dig dit?

Vem h o n var! Det föreföll mig otänkbart att man kunde gå till den teatern för nå g o n a n n a n s skull. Emellertid bekände jag vad hon hette.

— Jaså, sade min vän vänligt nedlåtande. Där borta ser du den lycklige som nyss har följt henne hem, och som, trogen vårt kotteris lagar, kanske icke kommer att besöka henne igen förrän i morgon.

Utan större sinnesrörelse vände jag blicken mot personen i fråga. Det var en ung man, korrekt klädd, med blekt och nervöst ansikte, belevat utseende och ögon som präglades av mildhet och svärmod. Han kastade några guldmynt på ett spelbord och förrådde ingen sinnesrörelse när han förlorade dem.

— Vad gör det mig, tänkte jag, om det är han eller vem som helst annan? Det måste ju vara någon, och han där förefaller mig icke ovärdig att ha blivit den utvalde.

— Nå, och du själv då?

— Ah, jag! Jag jagar efter en drömbild, ingenting annat!

När jag lämnade restaurangen, passerade jag läsrummet och ögnade automatiskt igenom en tidning. Jag tror att jag gjorde det för att

läsa börsnoteringarna. Bland spillrorna av min förmögenhet fanns en ganska stor summa i utländska värdepapper. Det hade påståtts att dessa papper, vilka länge varit avförda från börslistan, åter skulle börja noteras, och på grund av ett regeringsskifte hade detta nu skett. Papperen stodo redan mycket högt; jag började bli rik på nytt.

Denna förändring i mina ekonomiska förhållanden väckte hos mig blott en enda tanke: den kvinna jag så länge hade älskat, kunde nu bli min om jag ville det. Jag hade mitt ideal inom räckhåll. Men var icke min rikedom blott en ny illusion, ett gäckande missförstånd? Men de andra tidningarna sade det samma. Den penningssumma jag hade vunnit, framstod för mig som en staty i guld av Molok.*)

— Vad skulle, tänkte jag, den unge mannen som jag nyss såg, säga om jag intoge hans plats hos den kvinna som han har lämnat ensam?

Jag rös vid denna tanke, och min stolthet uppreste sig mot den.

— Nej, en man i min ålder får icke på det sättet döda kärleken med guld; jag skulle icke vilja bli en förledare. Dessutom är det ju en tanke som icke anstår vår tid. Och hur kan

jag för resten veta att denna kvinna är fal?

Jag hade fortfarande tidningen i handen och ögnade förstrött i den. Mina blickar föllo på följande tvenne rader: "Lantlig blomsterfest. I morgon komma bågskyttarna i Senlis att förära buketten till skyttarna i Loisy." Dessa högst vardagliga ord återuppväckte hos mig en ny kedja av associationer; det var ett längesedan förgätet minne från landsbygden, ett fjärran eko av lantligt enkla fester i min ungdom. Långt borta i skogarna klungo jägarhorn och smattrade trummor; under sång flötade unga flickor guirlander och bundo buketter och prydde dem med band. En oxvagn körde förbi och samlade upp dessa festgåvor, och vi, bygdens barn, tågade bakom den, beväpnade med våra bågar och pilar och stoltserade med titeln av riddare — och utan att då veta att vi blott fortforo att fira en druidisk fest som hade överlevat senare kungadömen och religioner.

ADRIENNE

Jag gick till sängs, men bädden skänkte mig ingen vila. Jag föll i en halvslummer, under vilken jag i minnet återupplevde hela min ungdom. Ett dylikt tillstånd, då vårt vakna medvetande ännu värjer sig mot drömmens bizarra händelsekombinationer, låter oss ofta under några korta minuter se en lång rad meningsfyllda bilder från en ansenlig period av vårt liv.

Jag tyckte mig se ett slott från Henri IV:s tid, med sina spetsiga skiffertak och sin rödaktiga fasad med tandade hörn av gulnad sten, en stor gräsplan, kantad av almar och lindar, genom vilkas bladverk den sjunkande solen sände sina glödande pilar. Unga flickor dansade ringdanser på gräsmattan och sjöngo gamla folkvisor som de hade lärt av sina mödrar, och de sjöngo dem på en så naturligt ren franska, att man verkligen kände att man be-

fann sig i det gamla landskapet Valois, som i århundraden har varit Frankrikes hjärta.*)

Jag var den ende gossen i denna ringdans, till vilken jag hade tagit med mig en mycket ung väninna, Sylvie, en liten flicka från den närbelägna byn. Hon var så fraiche och livfull, med sina svarta ögon, sin rena profil och sin lätt solbrända hy! . . . Jag älskade endast henne, jag hade icke ögon för någon annan än henne — förrän då! Bland de dansande i ringen hade jag nätt och jämnt lagt märke till en stor, ljus och vacker flicka som hette Adrienne. Plötsligt kom hon, enligt lekens regler, att stå ensam med mig mitt i ringen. Vi voro ungefär lika långa. De andra sade till oss att vi skulle kyssa varandra, och dansen och sången blevo livligare än någonsin. När jag gav henne kyssen, kunde jag ej avhålla mig från att trycka hennes hand. Hennes långa, ringlande lockar snuddade vid min kind. Från det ögonblicket började jag känna en oro av ett slag som jag aldrig förr erfarit. — För att få lov att åter gå in i dansen måste den vackra flickan sjunga en visa. De andra satte sig runt kring henne, och med sin friska och distinkta röst, som var lätt beslöjad, såsom flickornas röster brukar vara i denna dimmiga trakt, sjöng hon en av dessa gamla folk-

visor, som äro fulla av kärlek och vemod och som alltid berätta om de olyckor som drabba en prinsessa, vilken av sin fader hålles inspär-rad i ett slottstorn som straff för att hon har älskat. Melodien slutade i varje strof med en av dessa bockdrillar som låta unga röster

framträda så mycket till sin fördel, när de med ett vibrato härma de äldres darrande stämmor.

Medan hon sjöng, sänkte sig de stora trädens skuggor över gräsplanen, och nymånens strålar föllo blott på henne som stod ensam mitt i vår lyssnande ring. — Hon slutade sin visa och ingen vågade bryta tystnaden. Över gräset svävade redan vita flagor av tätande kvälldimma. Vi tyckte att vi befunno oss i Paradisets lustgård. — Till sist steg jag upp och sprang bort till slottets terrass, där det stod lagerträd i stora fajanskrukor som voro målade grått i grått. Jag tog med mig två kvistar, som jag fogade samman till en krans och bänd ihop med ett sidenband. Jag satte denna prydnad på Adriennes gyllene lockar, och det bleka månljuset kom de glansiga bladen att blänka. Hon liknade Dantes Beatrice som småler mot skalden, där han vandrar vid gränsen till de saligas boningar.

Adrienne reste sig. Hon rötade sin slanka gestalt, gjorde, vänd mot oss, en graciös avskedshälsning och sprang in i slottet. — Vi fingo veta att hennes far tillhörde en adelsätt som var befryndad med de gamla franska kungarna; dynastien Valois' blod rann i hennes ådror. Med anledning av festen hade hon för en gångs skull fått tillåtelse att deltaga

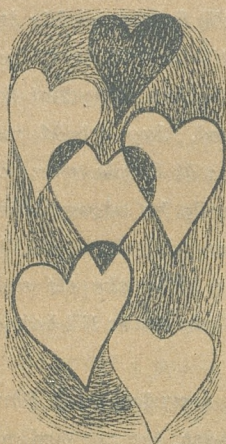
i våra lekar. Vi fingo aldrig återse henne, ty dagen därpå reste hon till den klosterpension där hon var elev.

När jag gick tillbaka till Sylvie märkte jag att hon grät. Orsaken till hennes tårar var den lagerkrans, varmed jag hade smyckat den vackra sångerskans huvud. Jag erbjöd mig att binda en likadan krans åt Sylvie, men hon svarade att hon alls ej ville ha någon, eftersom hon ej förtjänade den. Jag försökte förgäves försvara mig; hon sade icke ett enda ord till mig medan jag följde henne till hennes hem.

När jag sedan måste återvända till Paris för att åter börja skolgången, tog jag med mig denna dubbla minnesbild: en öm vänskap som brustit på så sorgligt sätt, och en kärlek som var vag och hopplös. Detta blev en källa till tankar som icke kunde finna någon lindring i den filosofi som vi läste i skolan.

Bilden av Adrienne dröjde ensam kvar i mitt minne — en hägring av skönhet och glans, som följde mig under mitt ansträngande skolarbete och förljuvade det. Under nästa års ferier fick jag veta att denna sköna varelse, som jag hade sett en enda flyktig gång, av sin familj hade bestämts för klosterlivet.

ETT BESLUT

Detta minne, som till hälften var en dröm, gav mig förklaring på allt. Den vaga och hopplösa kärlek till en skådespelerska som hos mig flammade upp varje kväll vid teaterdags, och som icke slocknade förrän jag somnade, den hade sin rot i minnet av Adrienne, en nattens blomma som slog ut i månens bleka ljus, en blond och rosig drömgestalt som gled fram över det gröna gräset då kvälldimmorna började sänka sig. — Likheten med en bild som i många år hade varit borta ur mitt minne, framträdde nu med egendomlig skärpa; det var en teckning, vars konturer tiden hade suddat ut men som nu blev till en målning; det var som när man i ett museum har beundrat stora mästares skisser och så någon annanstädes träffar på den färdiga tavlan i all dess koloristiska glans.

Att älska en nunna i en skådespelerskas ge-

stalt ... och om det nu vore samma person? Det är så att man kan bli galen; det är en olycksdiger förtrollning där det okända lockar likt ett irrbloss som fladdrar bort över vassen i ett stillastående vatten ... Nej, jag vill återvända till verkligheten!

Och Sylvie som jag älskade så mycket, varför har jag glömt henne i tre år? ... Det var en riktigt söt flicka, den vackraste i hela Loisy.

Men hon finns ännu, och hon är säkerligen god och renhjärtad. Jag återser i minnet hennes fönster, kring vilket vinrankan snor sig samman med klängrosen och där buren med lövsångarna hänger till vänster. Jag hör tydligt, hur hennes knyppelpinnar rassla, jag hör henne sjunga sin älsklingsvisa:

Skön jungfrun satt vid stranden
av den sorlande bäck ...

Hon väntar ännu på mig ... Vem skulle väl ha velat gifta sig med henne, hon är ju så fattig!

I hennes hemby och i byarna däromkring finns det bara hedervärda bönder, som gå klädda i blus och ha grova arbetshänder, magra ansikten och solbränd hy. Hon älskade bara mig, den lille parisaren, när jag kom dit till trakten för att hälsa på min morbror — han är död nu — som bodde nära Loisy. I tre

är har jag fört ett högt liv och förslösat den blygsamma förmögenhet, som jag fick ärva av honom och som jag skulle ha kunnat leva på till döddagar. Tillsammans med Sylvie skulle jag ha kunnat bevara den. Nu återfår jag genom en slump en del av den. Det är icke för sent än.

Vad gör hon i denna stund? Hon sover väl? ... Nej, hon sover icke; i dag är det bågskyttefesten, den enda gång på året, då man dansar hela natten. — Hon är på festen ...

Hur mycket är klockan?

Jag hade ingen klocka.

Bland all den eleganta bric-à-brac som det på den tiden var modernt att fylla ett gammalt hus med för att återge det dess tidsfärg, prälade i nyrenoverad prakt en renässanspendyl, vars överstycke, krönt med en statyett av Tiden, vilade på karyatider i mediceisk stil, vilka i sin tur uppburos av hästar som till hälften stegrade sig. Myternas Diana, med armen på sin hjort, fanns i lågreliëf nedanför urtavlan, på vilken de i emalj utförda siff-rorna avtecknade sig mot den niellerade urtavlan. Urverket, som säkerligen var förträffligt, hade icke varit uppdraget på två århundraden. — Det var icke för att kunna se vad

klockan var, som jag i Touraine hade inköpt denna pendyl.

Jag gick ned till portvakten. Hans gökur visade att klockan var ett på natten.

— På fyra timmar, tänkte jag, kan jag hinna fram till balen i Loisy.

Utanför Palais Royal stodo ännu fem eller sex droskor, väntande på att få skjutsa folk som kom från kvällsjudningar eller spelhus.

— Till Loisy! sade jag till den kusk jag först fick tag i.

— Var ligger det?

— Nära Senlis, fyra lieues*) härifrån.

— Jag skall köra er till skjutsstationen, svarade kusken, som var mindre ivrig än jag.

*

Hur långtråkig är icke nattetid denna väg genom franska Flandern, som ej blir vackert

förrän man kommer fram till skogstrakten! Vägarna äro ständigt kantade av enformiga alléer, vilkas dunkelt skymtande träd förvrida sig i inbillningen till groteska vålnader. Och vid sidan av vägen fyrkantiga, gröna eller nyplöjda fält, som på vänstra sidan begränsas av de blånande kullarna i Montmorency, Ecouen och Luzarches. Och där ligger Gonesse, den trista köpingen med sina många minnen från Ligans och Frondens tid.

När man har kommit förbi Louvres, kommer man in på en väg kantad av aplar, vilkas blommor jag har sett slå ut om natten; det var som om jorden hade blivit en stjärnhimmel. Det var genaste vägen till Loisy och byarna däromkring. Medan kusken kör uppför backarna vill jag söka bringa sammanhang i mina minnen från den tid då jag så ofta besökte dessa byar.

EN RESA TILL CYTHERE

Det hade gått några år. Den kväll då jag hade träffat Adrienne utanför slottet, var nu blott ett barndomsminne. Jag kom än en gång till Loisy just när festen för kyrkans skyddshelgon pågick. Jag slöt mig åter till bröderna av bågen och intog min plats i det kompani som jag en gång hade tillhört. Festen var anordnad av ungdom ur de gamla adelssläkter i trakten, vilka äga åtskilliga av dessa slott som ligga undangömda i skogarna och som ha lidit mera av tidens åverkan än av revolutionernas. Från Chantilly, från Compiègne och från Senlis kommo flockar av glada unga människor till häst och slöto sig till bågskyttekompaniernas lantliga marschkolonner. Efter den långa vandringen genom byarna och köpingarna, mässan i kyrkan och tävlingarna i bågskytte och andra idrotter, hade segrarna blivit inbjudna till ett kalas som hölls på en

liten med popplar och lindar be vuxen ö mitt i en av de små sjöar som få sitt vatten från åarna Nonette och Thève. Vimpelprydda båtar förde oss ut till ön, som hade valts till festplats därför att där fanns ett ovalt tempel med pelare i vilket festen kunde hållas. I Loisy, liksom i Ermenonville, finns det en mängd dylika gracila byggnader från slutet av sjuttonhundratalet, vilka filosofiskt lagda millionärer låtit uppföra i den tidens stil. Jag kan mycket väl tänka mig att detta tempel ursprungligen hade varit helgat åt Urania.*) Tre av pelarna hade störtat omkull och hade i fallet dragit med sig en del av arkitraven. Men man hade sopat och fejat inne i salen och hängt upp guirlander på väggarna och på det sättet restaurerat denna moderna ruin — som snarare hörde samman med den hedendom som representerades av Boufflers och Chaulieu än med den som representeras av Horatius.*)

Båtfärden över den lilla sjön hade man kanhända hittat på som en allusion på Watteaus *Resa till Cythere*. Våra moderna kläder voro det enda som störde illusionen. Man hade lyft ned den väldiga festbuketten från den vagn på vilken den hade legat och placerat den i en stor båt. Enligt gammal sed skulle den bäras i procession av vitklädda

unga flickor som nu hade tagit plats på sätena i båten, och denna graciösa procession — en moderniserad antik theoria*) — speglades i den lugna sjön som skilde den från stranden av ön, vilken låg där i aftnsolens sken med sina törnrossnår, sin pelarrad och sin friska grönska. Inom kort voro alla båtarna framme vid ön. Korgen med buketter bars högtidligen in i templet och ställdes mitt på bordet, och alla slogo sig ned. De mest gynnade fingo sitta bredvid de unga flickorna; det räckte om man var bekant med deras föräldrar. Det var därför som jag kom att få sitta vid Sylvies sida. Hennes bror och jag hade redan träffats under festen; han förbrådde mig att jag icke på länge hade hälsat på i hans hem. Jag ursäktade mig med att skolgången höll mig kvar i Paris, och jag försäkrade honom att jag hade rest ut på landet just för att hälsa på hos honom.

— Nej, det är mig han har glömt, sade Sylvie. Vi är bara bondfolk, och Paris är ju så mycket finare!

Jag ville täppa till hennes mun med en kyss, men hon visade sig fortfarande misslynt, och först när hennes bror lade sig ut för mig, tillät hon med likgiltig min att jag kysste henne på kinden. Jag kände ingen glädje över denna

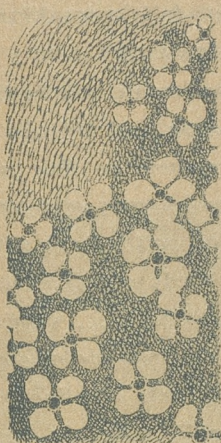
kyss, eftersom så många andra fingo njuta samma favör. Ty i denna patriarkaliska nejd, där man hälsar på alla man möter, är en kyss ingenting annat än en artighetsbetygelse hyggligt folk emellan.

De som hade ordnat festen hade en överraskning i beredskap åt oss. När måltiden var slut fick man se en vildsvan flyga upp ur den stora korgen där den hade legat fången under blom-

morna. Med sina starka vingar lyfte den undan de guirlander och kransar som täckte den, så att dessa till sist spredos åt alla håll. Medan svanen glatt svingade sig bort mot solnedgångsglöden, togo vi allesammans upp de blomsterkransar vi först fingo tag i, och var och en av oss bekransade den flicka han hade till bordsgranne. Jag hade turen att få tag på en av de vackraste kransarna, och nu log Sylvie mot mig och var villigare att låta sig kyssas än förra gången. Jag förstod att jag därmed utplånade minnet av vad som hände förra gången vi träffades. Nu ägnade jag min beundran enbart åt henne; hon hade blivit så vacker. Hon var icke längre den lilla bondflickan, som jag hade försmått för en som var större och hade finare manér. Sylvie hade vuxit till sig i alla avseenden. Trollmakten i hennes svarta ögon, som hade varit så förförlisk redan när hon blott var ett barn, hade nu blivit oemotståndlig. Hennes vackert svängda ögonbryn och hennes snabba leende, som spred ett skimmer över hennes lugna och regelbundna anletsdrag, hade något klassiskt grekiskt över sig. Jag beundrade detta ansikte, som skulle varit värdigt en antik bildhuggares mejsel och som egendomligt kontrasterade mot hennes väninnors smånta utseenden.

Hennes långa och välformade händer, hennes armar, som hade blivit rundare och vitare, hennes smidiga figur, allt detta gjorde att hon föreföll vara en helt annan än när jag såg henne förra gången. Jag kunde icke låta bli att säga henne hur förändrad jag fann henne; jag hoppades att därmed dra en slöja över den flyktiga otrohet jag hade visat henne den där gången för länge sedan.

För övrigt var jag på alla sätt gynnad av omständigheterna: vänskapen med hennes broder, den förtjusande stämningen vid festen, den vackra kvällen, och själva den plats som arrangörerna hade fått den lyckliga ingivelsen att utvälja till skådeplats för en imitation av forna tiders *fêtes galantes*. Så mycket vi kunde, höllo vi två oss borta från dansen för att i stället talas vid om våra barndomsminnen och på tu man hand svärmiskt betrakta aftonhimmelens spegling i vattnet. Till sist måste Sylvies bror rycka oss upp ur dessa drömmier genom att förklara att det var tid att bege sig hem till den ganska långt bort belägna by där deras föräldrar bodde.

De bodde i Loisy, i den gamla skogvaktarbostaden. Jag följde med dit, och sedan återvände jag till Montagny, där jag bodde hos min morbror. När jag vek av vägen för att ta en genväg genom en skogsdunge som ligger mellan Loisy och Saint-S . . . , kom jag

strax in på en gångstig som går nära brynet av Ermenonvilleskogen. Jag antog att jag sedan skulle komma fram till en mur kring ett kloster, vilken var en fjärdedels lieue lång, och som stigen följde. Månen gick då och då i moln, och jag kunde nätt och jämnt urskilja ljungtuvorna och de mörka sandstensklipporna, som blevo talrikare ju längre jag gick. På bägge sidor om mig hade jag skogsbryn utan några banade stigar, och framför mig såg jag beständigt dessa klippblock, som påminna om druidiska minnesmärken och som hålla vakt kring minnet av sönerna av Armen, vilka

blevo utrotade av romarna. Uppifrån dessa grandiosa klippformationer såg jag på avstånd de små sjöarna ligga likt speglar på den dimhöljda slätten, men jag kunde icke igenkänna just den sjö där festen hade ägt rum.

Luften var ljum och balsamisk; jag beslöt att ej gå längre utan lägga mig till vila i lungen och invänta morgonen. — När jag vaknade, kunde jag så småningom orientera mig i den nejd där jag på natten hade gått vilse. Till vänster avtecknade sig de långa murarna kring klostret Saint-S . . ., vidare, på andra sidan dalen, Gens-d'Armeskullen med de förfallna ruinerna av den karolingiska kungaborgen. Nära därintill reste sig över trädgångarna klostret Thiers' höga, illa medfarna byggnader med sina gotiska fönster och trepass. Längre bort låg nu liksom fordom omgivet av vatten, herresätet Pontarme, som snart belystes av morgonsolens första strålar. I söder såg man det höga kärntornet på La Tourelle, och på den närmaste av kullarna i Montméliant de fyra tornen på Bertrand-Fosse.

Min natt hade varit ljuvlig; jag tänkte blott på Sylvie, men anblicken av klostret ingav mig för ett ögonblick den tanken att det kanske var där som Adrienne vistades. Klängen från klostrets primklocka dröjde ännu kvar i

mina öron, och det var utan tvivel den som hade väckt mig. Ett ögonblick kände jag lust att klättra upp på den högsta klippspetsen för att kasta en blick över klostermuren, men när jag tänkte efter avvisade jag infallet som ett helgerån. Det växande dagsljuset förjagade ur mitt sinne denna bleka hågkomst, och jag

tänkte ej längre på något annat än Sylvies rosiga ansikte.

— Jag skall gå och väcka henne! sade jag till mig själv.

Och jag började åter gå mot Loisy.

Och där, vid slutet av den stig som går längs skogsbrynet, ligger Loisy; en by med tjugo små stugor vilkas väggar äro övervuxna av vinrankor och klångrosor. Några morgontidiga spinnerskor, med röda schaletter om håret, ha kommit tillsammans utanför en av bondgårdarna och sitta där med sitt arbete. Sylvie är icke bland dem. Hon är nästan en riktig mamsell nu, eftersom hon knypplar fina spetsar, men hennes föräldrar äro fortfarande enkla bönder. — Ingen förvånar sig över att jag har gått upp på hennes kammare; hon var för längesedan uppstigen och i flitigt arbete; knyppepinnarna rasslade sakta mot den gröna fyrkantiga dynan, som hon hade i knäet.

— Jaså, där är ni, latmask! sade hon med sitt förtrollande leende, jag är säker på att ni är alldeles nyss uppstigen.

Jag talade om för henne att jag icke hade sovit på natten, och att jag hade gått vilse bland klipporna i skogen. Hon var nog vänlig att tycka synd om mig ett litet slag.

— Om ni inte är trött så skall jag dra er

ut på vandring igen. Vi skall gå och hälsa på min tant i Othys.

Jag hade knappt hunnit svara innan hon muntert reste sig, slätade till håret framför en liten spegel och tog på sig en enkel halmhatt. Oskuld och glädje strålade ur hennes ögon. Vi gåvo oss först i väg utmed stranden av Thève, över ängar, översållade med prästkragar och smörblommor, och gingo sedan längs kanten av Saint-Laurentskogen. Ibland hoppade vi över bäckar och trängde oss igenom busksnår för att slippa gå omvägar. Trastarna drillade i träden och mesarna flögo muntert upp ur buskarna när vi kommo i närheten av dem.

Ibland såg vi vid våra fötter vintergrönor, dessa blommor som Rousseau älskade så högt, öppna sina blåa kronor mellan de långa, sammanslingrade bladrevorna, vilka likt små lianer sökte snärja min följeslagerskas lätta fötter. Utan att intressera sig för minnet av filosofen från Genève tittade hon sig omkring efter smultron, och jag talade med henne om Den nya Héloïse och läste ur minnet några ställen ur den.

— Är det vackert det där? frågade hon.

— Det är sublimt.

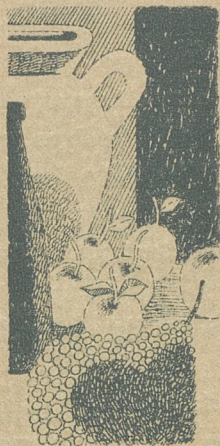
— Är det bättre än Auguste Lafontaine?*)

— Det är känslorikare.

— Ja, sade hon, jag måste läsa den boken. Jag skall säga till min bror att han skaffar mig den så snart han far till Senlis.

Och jag fortsatte att läsa upp stycken ur Héloïse, medan Sylvie plockade smultron.

OTHYS

När vi kommo ut ur skogen, träffade vi på stora stånd röd fingerborgsört; hon gjorde en väldig blomsterkvast av dem och sade:

— Den skall tant ha hon är så förtjust i att ha vackra blommor i sitt rum.

Vi hade bara en liten bit väg över slät mark

kvar, innan vi kommo fram till Othys. Kyrktornet i byn tycktes liksom peka mot de blånande kullar som sträcka sig mellan Montméliant och Dammartin. Vi gingo åter längs Thève, som brusande rann fram mellan kiselsten och kalksten. Den blev allt smalare ju mer vi närmade oss dess källa, som är en liten sjö, kransad av gladiolus och svärdsiljor. Snart kommo vi fram till de första husen. Sylvies tant bodde i en liten stuga av ohuggen kalksten övervuxen av humle och vildvin. Hon bodde ensam och fick sitt uppehälle av några små åkerlappar som grannarna alltsedan hen-

nes mans död odlade åt henne. När hennes systerdotter kom, blev det liv och glädje i huset.

— Goddag, tant, här kommer dina barn!
sade Sylvie, vi är mycket hungriga.

Hon kysste henne ömt, stack blomsterkvasten i hennes hand, och först därpå kom hon att tänka på att hon skulle presentera mig.

— Det är min hjärtevän! sade hon.

Nu kysste jag i min tur tanten, och hon sade:

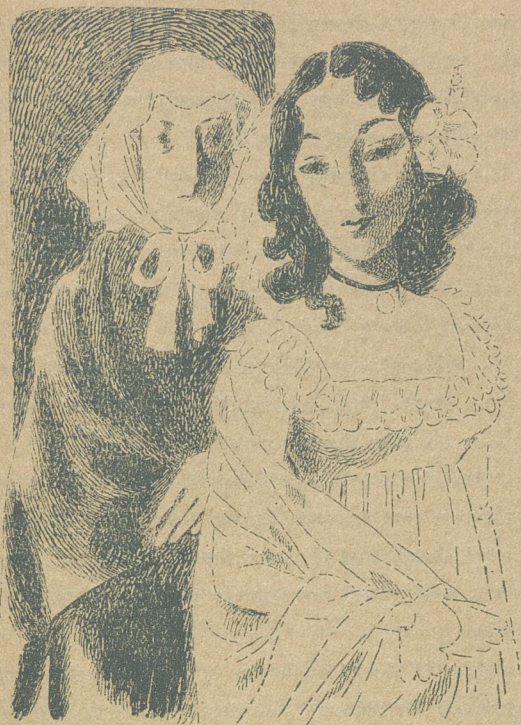
— Han ser ju snäll och trevlig ut ... Är han blond?

— Han har mjukt vackert hår.

— Det varar inte länge, sade tanten, men ni har tiden för er, och du är ju brunett, så det passar bra ihop.

— Du måste bjuda honom på frukost, tant, sade Sylvie.

Och hon började söka i skåpet och brödkistan och tog fram mjölk, grovt bröd och socker. Sedan satte hon fram tallrikar av oäkta porslin, med blommor och tuppar i glada färger. Mitt på bordet ställde hon en skål av Creil-porslin, fylld med mjölk där smultron simmade. Hon gick ut i trädgården och kom tillbaka med några nävar körsbär och krusbär och satte en vas med blommor vid vardera

bordsändan. Men hennes tant hade sagt dessa gyllene ord:

— Men allt det där är ju bara efterrätt. Nu får du låta mig ta hand om saken.

Hon hade tagit ned stekpannan och lagt in en risknipa i den höga spisen.

— Jag vill inte att du skall befatta dig med sånt här arbete, sade hon till Sylvie, inte ska

du fördärva dina små söta fingrar som knypp-
lar vackrare spetsar än någon ens i Chantilly
kan göra. Du har gett mig några av dem, och
jag förstår mig på spetsar.

— Ack ja, visst gör du det! ... Och säg,
tant, har du inte några bitar av gamla spet-
sar? Jag skulle kunna ha dem till mönster.

— Ja, jo, gå och se efter där uppe, det finns
kanske några i min byrå.

— Ge mig nycklarna, svarade Sylvie.

— Äsch, sade tanten, lådorna är inte låsta.

— Jo, där är en som alltid är låst.

Och medan den snälla gumman gjorde stek-
pannan ren, lossade Sylvie från nyckelringen,
som hängde vid tantens skärp, en fint arbetad
liten stålnyckel och visade mig den med stolt
min.

Jag följde efter henne när hon raskt gick
upp på kammaren. — O ungdom! O helgon-
lika ålderdom! Vem skulle väl ha haft en tanke
på att i denna helgedom, full av troget be-
varade souvenirer, grumla den första kärlekens
renhet! Från ett pastellporträtt i oval guld-
ram som hängde över huvudändan av den enk-
la sängen, blickade en ung man från den gamla
goda tiden ned med leende röda läppar och
svarta ögon. Han var klädd i det livré som
prinsarna av Condés skogvaktare buro; hans

halvt militäriska hållning, hans rosiga och välvilliga ansikte och hans rena panna under det pudrade håret, skänkte åt detta konstnärligt sett kanske medelmåttiga porträtt en ungdomlig och okonstlad charme. Någon enkel konstnär, som hade blivit inbjuden till de furstliga jaktpartierna, hade gjort sitt bästa att avkonterfeja honom och också hans unga maka. Hennes bild såg man på en annan porträttmedaljong. Hon såg älskvärt gäcksam ut; slank och smärt i sitt öppna livstykke med snörband; på hennes ena hand satt en liten fågel som hon retades med genom att göra en trumpen min mot honom. Och ändå var detta samma person som den snälla gumma, som nu stod lutad över elden i spisen och lagade mat. Jag kom att tänka på féerna på Funambuleteatern, vilka under sin rynkiga mask dölja ett intagande ansikte som de visa i sluttablån, då man får se Kärlekstemplet och dess fyrverkerisol som utsänder magiska strålar.

— Ah kära tant! utbrast jag, vad du har varit vacker!

— Nå än jag då? sade Sylvie som hade lyckats öppna den intressanta byrålådan.

Där hade hon hittat en vid klänning av flam-mig taft med frasande veck.

— Jag skall prova om den passar mig, sade

hon. Åh, jag kommer att se ut som en gammal fé!

— Féerna i sagan är evigt unga, sade jag till mig själv.

Och Sylvie hade redan häktat upp sin kattunsklänning och lät den falla till golvet. Den gamla tantens tygrika klänning passade fullkomligt till Sylvies smärta midja, och hon sade till mig att häkta ihop den.

— Ack, de där släta ärmarna, vad de ser löjliga ut! sade hon.

Och ändå framhävde de med sin besättning av spetsar utomordentligt väl hennes bara armar, och livstycket med sin bleknade tyllgarnering passade henne lika bra som det en gång i tiden hade passat tanten när hon var ung och slank.

— Men är ni inte färdig snart? Vet ni då inte hur man häktar ihop en klänning? sade Sylvie.

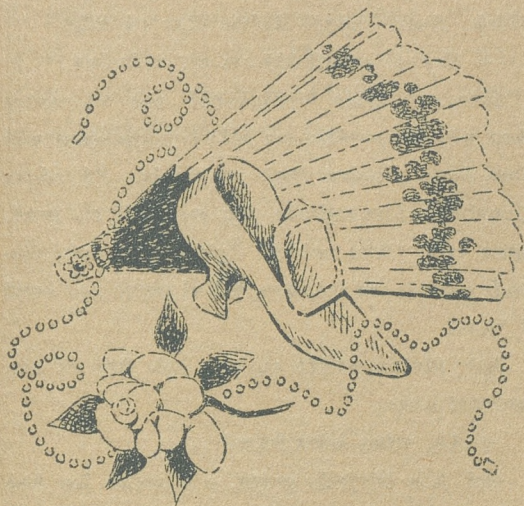
Hon såg ut som den lantliga fästmän på Greuzes tavla.

— Ni borde vara pudrad, sade jag.

— Vi skall leta reda på puder.

Hon började åter rota i byråldorna. Ack, vilka skatter gömde de icke! Vad det luktade gott, vad där fanns mycket som blänkte, som skiftade i klara färger, och av anspråkslöst

glitter! Två solfjädrar med lite skamfilade pärlmorskaft, crèmeburkar med kinesiska mönster, ett bernstenshalsband och en massa annan grannlåt, varibland det finaste var ett

par skor av vit drogett*) med bergskristaller på spännena.

— Ack, dem vill jag ta på mig! sade Sylvie. Bara jag kan hitta de broderade strumporna!

Ett ögonblick därefter voro vi i färd med att rulla upp ett par skära silkesstrumpor med gröna kilar. Men plötsligt blevo vi återkallade till verkligheten av tantens röst, som ackompanjerades av fräsandet från stekpannan.

— Vi måste skynda oss ner, sade Sylvie.

Och hur jag än bad, så tillät hon mig icke att hjälpa henne med strumpor och skor. Under tiden hade tanten lagt upp på ett fat den mat hon hade lagat; det var ägg och stekt fläsk. Snart ropade Sylvie åter på mig.

— Skynda er att klä om er! sade hon.

Hon var själv färdigklädd, och nu visade hon mig skogvaktarens hela bröllopsstass som hon hade plockat ihop på byrån. På några ögonblick förvandlade jag mig till en brudgum från förra seklet. Sylvie stod och väntade på mig vid trappan, och vi gingo ned hand i hand.

När tanten vände sig om och fick se oss, utbrast hon:

— Åh, mina kära barn!

Och hon började gråta, och sedan log hon mellan tårarna. Det var sin egen ungdom hon återsåg, en grym och förtrollande gengångare ur det förflutna. Vi satte oss bredvid henne, rörda och nästan högtidliga. Men snart kom vår munterhet tillbaka, ty om några ögonblick tänkte gumman ej på annat än att i minnet återkalla de ståtliga festligheterna vid sitt eget bröllop. Hon kom till och med inhåga de växelsånger, som man på den tiden brukade sjunga från varannan gång ena, var-

SYLVIE

annan gång andra ändan av kalasbordet, och det konstlösa bröllopskväde som beledsagade brudparets återkomst från dansen. Vi sjöngo åter dessa verser med de enkla rim, de vokalmöten och assonanser som hörde till tidsstilen; de talade om kärlek i ett blomsterrikt bildspråk som kom en att tänka på Salomos Höga Visa. — Sylvie och jag voro brud och brudgum en hel vacker sommarmorgon.

CHÂALIS

Det är vid fyratiden på morgonen; vägen dyker ned i en dalsänka och går sedan uppför backe igen. Vagnen skall gå till Orry och vidare till La Chapelle. Till vänster är en väg som går längs brynet av Hallate-skogen. Den vägen skjutsade mig Sylvies bror en kväll i

sin karriol till en lantlig fest. Jag tror att det var Bartholomeiaftonen. Hans lilla häst flög fram som besatt över de dåliga vägarna. Vid Mont-l'Évêque kommo vi ut på stora landsvägen, och några minuter senare stannade vi framför skogvaktarebostaden vid det gamla klostret Châalis. — Châalis: ännu ett minne!

Detta de karolingiska kejsärnas gamla lant-slott har ingenting annat sevärt att erbjuda betraktaren än ruinerna av sitt kloster med arkader i byzantinsk stil, vilkas sista kvarstående pelarrader ännu spegla sig i dammarna — en bortglömd kvarleva av de fromma stif-

telser som utgjorde en del av de domäner vilka fordom kallades Karl den Stores arrendegårdar. Det religiösa livet i dessa trakter, som ligga fjärran från städer och livligt trafikerade landsvägar, har bevarat speciella drag från den långa tid under den mediceiska epoken då kardinalerna av huset Este vistades där. Sedvänjorna ha ännu kvar någonting av galanteri och poesi över sig och det är renässansluft man inandas under kapellens kryssvalv, som dekorerats av italienska konstnärer. Mot de i mild blå färg målade valven avteckna sig i rosenrött bilder av helgon och änglar med miner som hos hedniska allegoriska figurer, vilket kommer en att tänka på Petrarcas smäktande kärleksdikter eller Francesco Colonnas*) mystiska fabelvärld.

Vi, Sylvies bror och jag, voro intränglingar vid den privata teaterföreställning som gavs under nattens lopp. En person av mycket lysande börd, som då ägde detta gods, hade fått idén att inbjuda några av traktens familjer till ett slags allegorisk teaterföreställning, där de agerande voro några noviser i ett närbeläget kloster. Det var icke någon imitation av de tragedier som uppfördes i Saint-Cyr*), det var en anknytning till traditionen från de första ansatserna till lyriskt drama,

som kommo till Frankrike under Valois-kung-
 arnas tid. Vad jag fick se påminde om medel-
 tidens mysteriespel. Dräkterna bestodo av
 fotsida rober, alla av samma snitt och olika
 blott i fråga om färgerna: himmelsblått, vio-
 lett och rosa. Handlingen utspelades mellan
 änglar på spillrorna av det sönderfallna uni-
 versum. Varje sångerska besjög någon av de
 utslocknade himlakropparnas härlighet, och
 Dödens ängel förklarade orsakerna till dess
 undergång. Från avgrunden uppsteg ett ande-
 väsende, som bar det flammande svärdet i han-
 den och kallade de andra att samlas och åskåda
 Kristus, Dödsrikets besegrare. Detta andevä-
 sen var Adrienne, men förvandlad genom sin
 dräkt, liksom hon redan var det genom sina
 klosterlöften. Den gloria av förgylld papp som
 krönte hennes änglasköna huvud, föreföll oss
 verkligen vara en strålkran; hennes röst hade
 vunnit i styrka och omfång, och den italienska
 sångstilens oändliga fioriturer tycktes oss strö-
 fågelkvitter över de stränga tongångarna i ett
 majestätiskt recitativ.

*

När jag i minnet återkallar dessa detaljer,
 är jag nära att fråga mig om de äro verkliga,
 eller om jag helt enkelt har drömt dem. Sylviés
 bror var litet påstruken den kvällen. Vi hade

stannat några ögonblick i skogvaktarbostaden. Där fanns — vilket mycket frapperade mig — en svan med utbredda vingar uppspikad över dörren. Inne i huset funnos höga skåp av valnöt med sniderier, och en stor golvklocka, och över en målskjutningstavla, med ringar i rött och grönt, hängde bågar och pilar som föreföllo vara tävlingspriser. En grotesk dvärg, med en kinesisk mössa på huvudet, höll i ena handen en butelj och i den andra en ring, och tycktes uppmana skyttarna att sikta rätt. Dvärgen var säkerligen utklippt i plåt. Men var Adriennes framträdande på scenen lika verkligt som dessa detaljer och som det obestridliga faktum att klostret i Châalis existerade? I varje fall var det ju skogvaktarens son som hade tagit oss med sig in i den sal där föreställningen ägde rum; vi sutto nära dörren och hade framför oss en talrik och djupt rörd åhörarskara. Det var Sankt Bartholomei dag, som på ett så speciellt sätt är förknippad med minnet av Medicéerna*), vilkas vapensköldar, förenade med huset Estes till alliansvapen, prydde de äldriga väggarna.

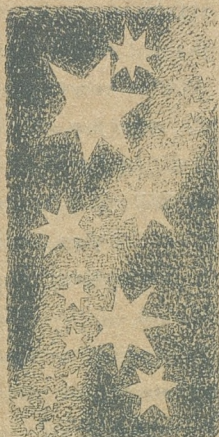
Detta minne är kanske en fix idé! —

Men nu stannar lyckligtvis vagnen på Plessisvägen; jag kommer loss ur drömmeriernas

SYLVIE

värld, och jag behöver endast en kvarts timmes promenad för att på en byväg komma fram till Loisy.

BALEN I LOISY

Jag kom till balen i Loisy vid denna melankoliska men ändå ljuvliga timma, då ljuslågorna börja blekna och flämta i det gryende morgonljuset. Lindarna, vilkas stammar nere vid marken voro höljda i skugga, fingo en blåaktig dager över kronorna. Byspelemannens flöjt tävlade icke längre så ivrigt med näktergalens drillar. Alla sågo morgonglämiga ut, och i början kunde jag i grupperna av trötta balgäster icke hitta någon bekant. Till sist fick jag syn på den långa Lise, en av Sylvies väninnor. Hon hälsade mig välkommen med en kyss.

— Det var länge sen vi såg dig sist, parisare, sade hon.

— Ja, det är verkligen länge sen.

— Och varför kommer du så här dags?

— Jag har kommit med postskjuts.

— Den måtte inte ha kört så värst fort.

— Jag ville träffa Sylvie; är hon kvar på balen?

— Hon ger sig inte av förrän det blir morgon; hon är så förtjust i att dansa.

Om ett ögonblick stod jag vid hennes sida. Hon såg trött ut, men i hennes svarta ögon tindrade alltjämt det leende, som jag mindes från förr, och som kom mig att tänka på forntidens Athén. En ung man höll sig i hennes närhet. Hon lät honom med ett tecken förstå att hon avstod från nästa kontradans. Han bugade sig och drog sig tillbaka.

Dagen började bryta in. Vi gingo ut ur danssalen, hand i hand. Sylvies frisyra hade råkat i oordning; blommorna i hennes hår höllo på att falla ut, och den bukett hon bar på livstycket började också fälla sina blad på den tillskrynkade spetsgarneringen, vilken hon själv hade knypplat med konstförfarna händer. Jag erbjöd mig att följa henne hem. Det var nu ljusan dag, men vädret var mulet. På vänstra sidan om vår väg brusade Thève; i åkrökarna var vattnet stillastående, och där öppnade gula och vita näckrosor sina kronor, och den tunna bården av länkeblommor lyste som tusenskönor. Ängarna voro täckta av slättersträngar och höstackar, vilkas doft steg mig lite åt huvudet utan att göra mig berusad,

liksom den friska doften i skogen och törnros-
snåren gjorde i min barndom.

Vi hade ingen tanke på att åter ge oss ut
på skogsvandring.

— Sylvie, sade jag, ni älskar mig inte
längre.

Hon suckade.

— Min vän, sade hon, man måste vara för-
ständig; det går inte som man vill här i livet.
Ni talade en gång med mig om *La nou-
velle Héloïse*: jag har läst boken, och
jag rös när jag strax stötte på följande me-
ning: "Varje ung flicka som läser denna bok,
är förlorad." Men jag läste i alla fall vidare;
jag litade på att mitt sunda förstånd skulle
skydda mig. Minns ni den där dagen när vi
klädde ut oss i tants och hennes mans bröllops-
dräkter? . . . På bilderna i boken såg man ock-
så de älskande i dräkter från sjuttonhundra-
talet, så att jag tyckte att ni var *Saint-Preux*,
och *Julie* var jag själv. Ack, varför kom ni
inte tillbaka då! Men jag hörde sägas att ni
var i Italien. Där har ni väl sett flickor som
var bra mycket vackrare än jag!

— Nej, Sylvie, jag har inte sett någon som
hade er blick och era rena drag. Ni är som en
grekisk nymf, fast ni inte själv vet om det . . .
Och för resten är skogsdungarna här i trakten

lika vackra som de på den romerska campagnan. Det finns här granitklippor som äro lika storslagna, och ett vattenfall som störtar från

höga klippor liksom vid Terni. Jag har inte nere i Södern sett någonting som jag saknar här hemma.

— Och i Paris? sade hon.

Jag skakade på huvudet utan att svara.

Plötsligt kom jag att tänka på den tomma skenbild som så länge hade lett mig vilse.

— Sylvie, sade jag, låt oss stanna här, vill ni inte det?

Jag kastade mig till hennes fötter; under heta tårar bekände jag all min obeständighet, mina nycker; jag frammanade den olycksbådande vålnad som ständigt korsade min livsväg.

— Rädda mig! tillade jag, jag återvänder till er för alltid.

Hon såg på mig med en blick av ömhet.

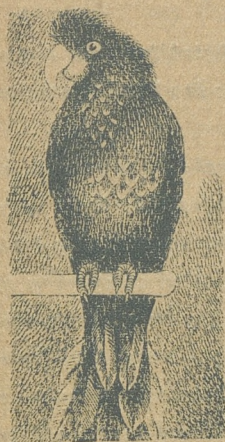
I samma ögonblick blev vårt samtal avbrutet av en våldsamt skrattsalva. Det var Sylvies bror som kom fram till oss, fylld av den sunda bondska munterhet som oundgängligen hör samman med en festnatt, och som en myckenhet förfriskningar hade kommit att svalla över. Han ropade på Sylvies kavaljer som befann sig långt borta i trädgården, men som icke var sen att sluta sig till oss. Han var knappast stadigare på benen än sin kamrat, och han föreföll vara ännu mera besvärad än Sylvie av en parisares närvaro. Hans hederliga uppsyn och hans hänsynsfullhet, blandad med blyghet, gjorde att jag icke kunde vara förargad på honom, även om det var för hans skull som Sylvie hade stannat så länge på festen. Han föreföll mig icke vara någon särdeles farlig rival.

SYLVIE

— Nu måste vi ge oss hem, sade Sylvie till
sin bror. Vi träffas snart igen! sade hon till
mig och lät mig kyssa henne på kinden.

Hennes tillbedjare tog icke illa upp.

ERMENONVILLE

Jag hade ingen lust att sova. Jag gick till Montagny för att än en gång besöka min morbrors hus. Ett djupt vemod grep mig när jag började skymta dess gula fasad med de gröna fönsterluckorna. Allting tycktes mig vara likadant som fördom; enda skillnaden var att jag nu måste gå till arrendatorn och låna nyckeln till ytterdörren. När jag väl hade öppnat fönsterluckorna, återsåg jag med rörelse de gamla möblerna som stodo kvar i samma skick som förr och som dammades då och då. Där var det höga valnötsskåpet, två tavlor i flamländsk stil, vilka påstodos vara verk av en gammal konstnär som var en av våra förfäder; stora kopparstick efter Boucher och en hel svit inramade gravyrer av Moreau med motiv från *Emile* och *La nouvelle Héloïse*. På bordet stod en uppstoppad hund som jag hade känt i hans livs-

tid; då hade han varit min följeslagare på strövtåg i skogarna; han var en mops, och kanhända den siste representanten för denna nu försvunna ras.

— Och vad papegojan beträffar, sade arrendatorn, så lever hon ännu; jag har tagit henne hem till mig.

Trädgården erbjöd en praktfull provkarta på vilda växter. I ett hörn kunde jag ännu igenkänna en liten barnplantering som jag hade anlagt när jag var pojke. Med en rysning av vemodsfylld andakt gick jag in i arbetsrummet, där det lilla bokskåpet ännu stod kvar, fullt av väl valda böcker, som den hädangångne hade betraktat som gamla vänner, och på skrivbordet låg en del antika småfynd, som han hade hittat i jorden i sin trädgård. Där funnos vaser, romerska medaljer, ett litet ortsmuseum som hade berett honom mycken glädje.

— Får jag gå med och titta på papegojan? sade jag till arrendatorn.

Papegojan skrek på frukost precis som i sin glans dagar och betraktade mig med dessa runda ögon, omgivna av rynkigt skinn, vilka komma en att tänka på åldringars världserfarna blickar.

Fylld av de vemodiga tankar som den så länge uppskjutna återkomsten till dessa älska-

de ställen hade medfört, kände jag behov att återse Sylvie, som var den enda levande och unga föreningslänk som ännu band mig vid dessa nejder. Jag begav mig åter på väg mot Loisy. Det var mitt på dagen; alla människor sovo, trötta efter festen. Jag fick lust att förströ mig med en promenad till Ermenonville, dit det är en lieue om man går genom skogen. Det var vackert sommarväder. Jag njöt av svalkan på denna väg, som jag tycker liknar en allé i en park. Mot de stora ekarnas likformiga grönska kontrasterade endast björkarnas vita stammar och skälvande blad. Inga fåglar sjöngo, jag hörde blott det ljud som gröngölingen åstadkommer, när han hackar på en trädstam för att urholka ett bo åt sig. Ett slag var jag nära att gå vilse, ty bokstäverna på somliga av vägvisartavlorna voro utplånade av väder och vind. Till slut hade jag passerat *Vildmarken* och kom fram till korsvägen där man brukade dansa, och där ännu den bänk finns kvar på vilken gubbarna brukade sitta och se på dansen. Alla de erinringar om den filosofiska antiken, som egendomens forne ägare sökt återuppliva, vaknade hos mig när jag betraktade denna originella illustration till *Emile* och *Den unge Anacharsis' resa*.*)

När jag såg sjöns vattenspegel blänka fram mellan pilträdens och hasselbuskarnas grenar, kände jag tydligt igen ett ställe dit min morbror under sina promenader ofta hade tagit mig med. Det var Filosofiens Tempel, vilket dess byggherre icke fick lyckan att se fullbordat. Det är byggt efter mönstret av den Tiburtinska Sibyllans tempel, det står ännu oskadat kvar i skydd av en liten furu-

dunge, och på väggarna kan man fortfarande läsa den rad av stora namn i tänkandets historia som börjar med Montaigne och Descartes och slutar med Rousseau. Denna aldrig fullbordade byggnad är numera knappast mera än en ruin. Murgrönan pryder den med graciösa festoner, och björnbärsbuskar ha slagit rot i sprickorna mellan trappstenarna. Där har jag som helt liten pojke bevittnat de högtidligheter då vitklädda unga flickor kommo och mottogo utmärkelser för studiefлит och goda seder. Var äro nu de rosensnår som omgävo kullen? Deras sista, nästan förvildade skott döljas av nypon- och hallonbuskar. — Och lagerträden? Har man huggit ned dem, såsom det står i visan om de unga flickorna som icke längre vilja gå till skogen? Nej, dessa buskträd från det sköna Italien ha för-tvinat i vårt dimmiga klimat. Lyckligtvis fro-das ännu ligustern, som Virgilius älskade, liksom för att ge eftertryck åt de ord av den store skalden som stå som inskription över dörren: *Rerum cognoscere cau-sa s!**) — Ja, detta tempel faller i ruiner liksom så många andra; de glömska och de trötta skola icke bry sig om att gå in där, och Naturen, som är likgiltig för människornas strävan, skall återerövra den mark som

konsten velat göra henne stridig. Men törsten efter vetande skall evigt finnas kvar, denna törst som är upphovet till all kraft, drivfjädern till all handling.

Och här äro popplarna på ön, och Rousseaus grav, från vilken man nu har bortfört hans stoft. O store vise! Du gav oss de starkas mjölk och vi voro alltför svaga för att kunna tillgodogöra oss den. Vi ha glömt dina lärdomar, vilka våra fäder voro förtrogna med, och vi förstå icke innebörden i dina ord, det sista ekot av forntidens vishet. Och dock! Låtom oss icke förtvivla, och låtom oss, såsom du gjorde i din sista stund, vända våra blickar mot solen!*)

Jag har återsett slottet, de lugna vatten som omgiva det, vattenfallet som melankoliskt brusar bland klipporna; landsvägen som förbinder med varandra de båda delarna av byn vars utkanter markeras av fyra duvslag; gräsplanen som likt en prärie utbreder sig på andra sidan och domineras av skuggrika kullar. Långt borta ser man Gabrielles*) torn spegla sig i en konstgjord sjö, kantad av blommande säv; skummet bubblar och insekterna surra. Jag måste komma bort från den osunda luft som uppstiger därifrån; jag måste ge mig ut bland ödemarkens dammiga kalkstenshällar

och till hedarna, där den röda ljunger bryter av mot de gröna ormbunkarna.

Vad allt detta är ensligt och dystert! Dessa ställen som jag nyss återigen genomkorsade, föreföllo mig fordom så tjusande, därför att Sylvie betraktade dem med sina trollblickar och ystert sprang omkring där under glada rop. Hon var då ännu ett litet ostyrigt barn, hon gick barfota, hon var solbränd, trots sin halmhatt vars breda band fladdrade i kapp med hennes svarta flätor. Vi gingo och drucko mjölk i schweizerhyddan, och man sade till mig:

— En sån vacker käresta du har, lille parisare!

Ack, på den tiden skulle icke en bondpojke ha fått dansa med henne! Hon dansade ej med någon annan än mig, en gång om året, vid bågskyttefesten ...

KRUSHUVUDET

Jag gick tillbaka till Loisy. Alla i byn voro nu uppstigna. Sylvie var klädd som en herrskapsflicka, nästan som en stadsmamsell. Hon tog mig med upp på sin kammare med samma oskuldsfulla självklarhet som förr i världen. Hennes ögon logo alltjämt med samma tindrande charme, men hennes kraftigt svängda ögonbryn gåvo henne då och då ett allvarligt utseende. Inredningen i rummet var fortfarande enkel, men möblerna voro moderna; en spegel med smal förgylld ram hade ersatt den gamla trymån, på vars ram var snidad en rococoherde, som räckte fram ett fågelbo som present åt en blåklädd och rosig herdinna. Stolpsängen med sina kyska sängomhängen av kattun med bladmönster var ersatt av en liten säng av valnötsträ, vars sänghimmel var hopfäst med en pil av förgyllt trä. I fågelburen i fönstret, där det förr varit lövsångare,

funnos nu kanariefåglar. Jag ville fortast möjligt komma ut ur detta rum, där ingenting var som förr.

— Skall ni inte arbeta med er spetsknypp-
ling i dag? frågade jag Sylvie.

— Ack, jag sysslar inte med knyppling
längre; det är ingen här i trakten som vill ha
spetsar nu för tiden; till och med fabriken i
Chantilly är nedlagd.

— Vad håller ni då på med?

Hon gick bort till ett hörn av rummet och
tog fram ett föremål av järn som liknade en
lång tång.

— Vad är det där för någonting?

— Det kallas för mekanismen; det har man
för att hålla fast handskskinnet när man syr.

— Jaså, ni är handskmakerska, Sylvie.

— Ja, vi arbetar åt en försäljare i Dammar-
tin; vi förtjänar bra på det för närvarande.
Men i dag skall jag inte arbeta; låt oss gå ut
och promenera, var ni vill.

Jag såg mot vägen till Othys. Hon skakade på
huvudet; jag förstod att den gamla tanten icke
längre fanns i livet. Sylvie ropade på en liten
pojke och sade åt honom att sadla en åsna.

— Jag är ännu trött efter i går, sade hon,
men promenaden skall göra mig gott; låt oss
gå till Châalis.

Och så gävo vi oss i väg genom skogen, följda av pojken, som hade beväpnat sig med en liten trädgren. Snart ville Sylvie stanna och vila sig, och jag lade min arm omkring henne och bad henne sätta sig. Vi kunde numera icke samtala så förtroligt som fordom. Hon ville att jag skulle berätta för henne om mitt liv i Paris och om mina resor.

— Att man kan vilja resa så långt bort! sade hon.

— Ja, jag tycker själv att det är konstigt, nu när jag har återsett er.

— Ah, det är bara som ni säger!

— Men medge att ni är vackrare nu än ni var förr!

— Det tror jag visst inte.

— Minns ni när vi var barn och ni var större än jag?

— Och ni var snällare!

— Ah, Sylvie!

— De lade oss i var sin korg och klövjade dem på åsnan.

— Och vi sade inte ni till varandra ... Minns du att du lärde mig att fiska kräftor under broarna över Thève och Nonette?

— Nå, men minns du din dibror som en gång drog dig upp "ur vannet"?

— "Krushuvudet", ja; men det var han

som hade sagt mig att man kunde gå över
"vannet"!

Jag skyndade mig att byta samtalsämne.
Den där episoden hade livligt påmint mig om
den tid då jag ofta kom till denna trakt och
brukade ha på mig en pojkkostym av engelskt
snitt som bönderna skrattade åt. Det var en-
dast Sylvie som tyckte att den klädde mig,
men jag vågade icke nu påminna henne om

vad hon hade tyckt för så länge sedan. Jag vet icke varför jag kom att tänka på de bröllopskläder som vi hade klätt ut oss i hos den gamla tanten i Othys. Jag frågade vad det hade blivit av dem.

— Ack, den snälla tant! sade Sylvie, hon lånade mig sin bröllopsklänning när jag skulle bort och dansa på karnevalen i Dammartin för två år sedan. Och året därpå dog hon, stackars tant!

Hon började sucka och gråta, så att jag ej kunde fråga henne hur det kom sig att hon hade varit på en maskeradbal; men jag förstod att eftersom Sylvie nu var en skicklig handskmakerska så räknades hon icke längre som bondflicka. Men hennes föräldrar hade förblivit bönder och hon bodde hos dem som en flitig fé som sprider välstånd kring sig.

ATERKOMST

När vi kommo ut ur skogen, hade vi en vidsträckt utsikt. Vi hade nått fram till stranden av småsjöarna vid Châalis. Klostrets arkader, kapellet med de höga spetsbågsfönstren, tornet från feodaltiden och det lilla slottet, som gav hägn åt Henri IV:s och Gabrielles kärleks-

saga, färgades av det röda kvällsljuset som kontrasterade mot skogens mörka grönska.

— Det är ett landskap som kunde vara taget ur en roman av Walter Scott, inte sant? sade Sylvie.

— Och av vem har ni hört talas om Walter Scott? sade jag. Ni måtte ha läst mycket på de tre senaste åren! ... Jag, jag försöker glömma böckerna, och vad jag tycker är förtjusande, det är att i ert sällskap återse detta gamla kloster, där vi brukade gömma oss i ruinerna när vi var barn. Minns ni, Sylvie, hur rädd ni blev när tillsyningsmannen berätt-

tade historien om de röda munkarna för oss?

— Ah, tala inte om det!

— Nå, då skall ni i stället sjunga för mig visan om den vackra flickan som blev bortrövad i sin faders trädgård, under den vita rosenbusken.

— Ack nej, sånt där sjunger man inte längre!

— Har ni kanske rent av blivit riktig sångerska?

— Ja litet grand!

— Sylvie, Sylvie, jag är säker på att ni sjunger operaarior!

— Varför skulle ni vara ledsen för det?

— Därför att jag älskade de gamla visorna och ni nog inte kan sjunga dem längre.

Sylvie sjöng några toner av en aria ur en modern opera: *Hon fraserade!*

Vi hade gått runt de närmaste småsjöarna. Och där, där var den gräsplan, kantad av almar och lindar, där vi så ofta hade dansat. Jag var stolt över att jag kunde peka ut vilka murar som härrörde från den karolingiska tiden, och huset Estes vapensköldar.

— Och ni, så mycket mera ni har läst än jag! sade Sylvie. Är ni en riktig lärd?

Jag blev litet stött över hennes förebrående ton. Hela tiden hade jag sökt efter en plats

SYLVIE

där vi skulle kunna tala lika förtroligt som vi hade gjort på morgonen. Men vad skulle jag väl säga till henne när vi hade sällskap med en åsna och en mycket pigg pojke, som fann ett nöje i att hålla sig så nära oss som möjligt för att få höra en parisare tala? Då fick jag den olyckliga idén att berätta om den uppenbarelse ur det förgångna som jag hade haft i Châalis och som sedan icke gått ur mitt minne.

Jag tog Sylvie med mig till samma sal i slottet, där jag hade hört Adrienne sjunga.

— Ack, låt mig få höra er sjunga! sade jag till henne. Låt er älskade röst klinga under dessa valv och jaga bort den ande som plågar mig, vare sig nu den är gudomlig eller olycksbringande!

Jag sjöng sången för henne och hon upprepade den.

I änglar, stigen skyndsamt ned
till skärseldens djup ...

— Det är mycket sorgligt! sade hon.

— Det är sublämt ... Jag tror att musiken är av Porpora*) och texten översatt på 1500-talet.

Vi gingo tillbaka genom dalen på vägen mot Charlepont, som bönderna, vilka äro föga intresserade av etymologi, envisades att kalla Châllepont. Sylvie, som var trött på åsnan, stödde sig på min arm. Det fanns inget folk på vägen, och jag försökte tala med henne om det som mitt hjärta var fullt av, men jag kunde, jag vet ej varför, icke finna annat än banala ord eller också, helt plötsligt, högtravande romanfraser — vilka Sylvie kanske hade läst. Då tvärtystnade jag, det blev oavsiktliga konstpauser efter retorikens klassiska regler, och hon blev ibland förvånad över dessa av-

brutna utgjutelser. När vi kommo fram till muren kring klostret Saint-S . . ., måste vi gå försiktigt. Vår väg gick över sankmarker genomslingrade av rännilar.

— Vad har det blivit av nunnan? frågade jag plötsligt.

— Ah, ni är odräglig med er nunna! . . . Nåja, det slutade mycket illa för henne.

Sylvie ville icke säga ett ord mera om saken.

Känna kvinnorna verkligen på sig när ett ord går över en mans läppar utan att komma från hjärtat? Man skulle knappast tro det när man ser huru lätt de låta sig bedragas, när man betänker hurudana män de oftast välja: det finnes män som med stor skådespelartalang agera förälskade. Jag har aldrig kunnat förmå mig till det, fastän jag vet att somliga kvinnor med vett och vilja finna sig i att bli bedragna. Och för resten, en kärlek som går tillbaka ända till barndomen är på något sätt helig. Sylvie, som jag hade sett växa upp, var för mig som en syster. Jag kunde icke försöka förföra henne . . . En helt annan tanke genomfor mig.

— Just så här dags, sade jag mig, skulle jag vara på teatern. Vad spelar manne Aurélie (så hette skådespelerskan) i kväll? Säkerligen prinsessans roll i det nya skådespelet. Ack

tredje akten, vad hon är rörande i den! Och i kärleksscenen i andra akten! Där hon spelar mot den där förste älskaren som har så många rynkor ...

— Sitter ni i tankar? sade Sylvie.

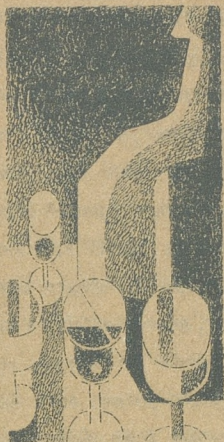
Hon började sjunga:

Tre vackra flickor bor i Dammartin,
och vacker som en dag är en av dem.

— Åh ni stygga! utbrast jag, ser ni att ni ändå inte har glömt dem ännu, de där gamla visorna!

— Om ni kom hit oftare så skulle jag dra mig till minnes fler av dem, sade hon, men man måste tänka på det praktiska. Ni har ert att sköta i Paris, och jag har mitt arbete. Låt oss inte bli borta allt för länge, i morgon måste jag stiga upp med solen.

FADER DODU

Jag skulle till att svara henne; jag var färdig att knäböja för henne; jag ämnade erbjuda henne min morbrors hus, vilket jag ännu kunde få lösa mig till, ty vi voro flera som skulle dela arvet och den lilla egendomen var ännu oskiftad, men just då voro vi framme i Loisy. Man väntade oss till kvällsvarden. Redan på avstånd kändes den lantliga doften av löksoppa. Några av grannarna voro inbjudna till ett litet efterkalas. Jag kände strax igen en gammal vedhuggare, Fader Dodu, som vid aftonsamkvämen förr i världen brukade berätta så lustiga eller hemska historier. Han hade i tur och ordning varit herde, postbud, skogvaktare, till och med tjuvskytt, och sysslade nu på lediga stunder med att förfärdiga lergökar och stekvündare. I många år hade han ägnat sig åt att visa omkring engelska turister i Ermenonville. Han ledsagade dem

till de ställen där Rousseau hade brukat gå och meditera, och berättade för dem om hans sista stunder. Det var han som var den lille gosse som av filosofen fick i uppdrag att ordna hans växter, och som han skickade att plocka den odört vars saft han pressade ut i sitt café au lait. Världshusvärden på Gyllene Korset påstod att det var han som hade skött om den saken, och därav uppstod långvarig fiendskap. Grannarna hade klandrat fader Dodu för att han kände till några tämligen oskyldiga underkurer, såsom att bota kor genom att läsa ett bibelspråk baklänges och göra korstecken med vänstra foten, men han hade för länge sedan avstått från dessa vidskepliga konstler — detta, sade han, tack vare minnet av sina samtal med Jean-Jacques.

— Jaså, är du här, lille parisare, sade fader Dodu till mig, har du kommit hit för att förvärva våra flickors seder?

— Jag, fader Dodu?

— Du lockar dem med dig ut i skogen när där inte finns någon varg.

— Fader Dodu, det är ni som är vargen!

— Det var jag, så länge jag kunde hitta några lamm, men nu träffar jag bara på getter, och de kan minsann försvara sig! Men ni där inne i Paris, ni är ena skälmar. Jean-Jacques

hade minsann rätt när han sade: "Människan blir fördärvad i städernas giftiga atmosfär".

— Fader Dodu, ni vet allt för väl att människan blir fördärvad var hon än är.

Fader Dodu började sjunga en dryckesvisa; de andra sökte förgäves tysta ned honom när han kom till en oanständig vers som de allesammans kunde utantill. Trots våra böner ville Sylvie icke sjunga; hon sade att det icke längre ansågs fint att sjunga vid bordet. Jag hade redan märkt att hennes uppvaktande kavaljer från gårdagen satt vid hennes vänstra sida. Det fanns i hans runda ansikte och hans ruf-siga hår någonting som jag tyckte mig känna igen. Han steg upp, gick och ställde sig bakom min stol och sade:

— Ja men, känner du inte igen mig, parisare?

En bondmora som hade serverat maten men nu satte sig vid bordet, när vi hade kommit till efterrätten, viskade i örat på mig:

— Känner du inte igen din dibror?

Genom att ge mig denna upplysning räddade hon mig från att verka löjlig.

— Ah, är det du, Krushuvud? sade jag, du som drog upp mig "ur vannet".

Sylvie brast ut i skratt vid detta igenkännande.

— Ja, sade han och omfamnade mig, för att inte tala om att du hade en fin silverklocka. När du kom upp ur vattnet, så var du mycket oroligare för klockan än för dig själv. För när du märkte att den hade stannat, så sade du:

"Djuret har drunknat, för det säger inte tick-tack längre. Vad skall morbror säga?"

— Ett djur i en fickklocka, sade fader Dodu, ja, i Paris inbillar de barnen sånt där.

Sylvie var sömnig; jag antog att hon ej hade någon tanke för mig. Hon gick upp på sin kammare, och när jag kysste henne på kinden, sade hon:

— Kom och hälsa på mig i morgon!

Fader Dodu hade blivit sittande kvar vid bordet tillsammans med Sylvain och min dibror; vi sutto länge och pratade vid en flaska körsbärslikör från Louvres.

— Alla människor är jämlikar, sade fader Dodu mellan två verser i en visa, för mig är det samma sak om jag dricker med en finbagare eller med en prins.

— Var finns finbagaren? sade jag.

— Vrid på huvudet så får du se! Det är en ung man som tänker försöka bli sin egen.

Min dibroder föreföll generad. Jag hade förstått alltsammans. Det var ytterligare en förarglig historia för mig, detta att ha en dibror i en trakt som har blivit berömd tack vare Rousseau — han som ville att mödrarna själva skulle amma sina barn! ... Fader Dodu lät mig veta att det var starkt på tal att Sylvie skulle gifta sig med "Krushuvudet", som tänkte öppna eget finbageri i Dammartin.

Jag frågade icke om något mera. Nästa dag for jag med diligensen från Nanteuil-le-Haudoin till Paris.

Till Paris! — Det är en åktur på fem timmar. Jag behövde icke vara framme förrän på kvällen. Strax före åtta satt jag på min vanliga plats på parkett. Aurélie inlade sin glöd och sin trollmakt i versdramat vilket var en dålig Schillerefterbildning av en vid den tiden flo-

*rerande förmåga. I trädgårdscenen blev hon sublim. Under fjärde akten, i vilken hon icke hade någon entré, gick jag och köpte en bukett hos madame Prevost. I den stack jag in ett mycket ömt brev, undertecknat: *En okänd.**

Jag sade till mig själv:

— Nu har jag ändå fattat ett beslut för framtiden.

Och dagen därpå var jag på väg till Tyskland.

Vad skulle jag göra där? Jag skulle försöka bringa reda i mina känslor. — Om jag skreve

en roman, så skulle jag aldrig kunna få läsarna att tro på historien om ett hjärta som var fyllt av kärlek till tvenne kvinnor på samma gång. Att jag gick miste om Sylvie, var mitt eget fel; men att jag fick återse henne en dag hade varit nog för att rena och lyfta min själ; jag placerade henne från och med nu som en leende staty i Vishetens tempel. Hennes blick hade hejdat mig på avgrundens brant. Jag avvisade med ännu större beständighet tanken på att gå och presentera mig för Aurélie för att sedan tävla med alla de många vulgära tillbedjare som en kort stund lyste vid hennes sida och sedan slocknade och försvunno.

— Det skall en gång visa sig, sade jag mig, huruvida denna kvinna har ett hjärta.

En morgon såg jag i en tidning att Aurélie var sjuk. Jag skrev till henne från en ort i Salzburgalperna. Brevet var så impregnerat med tysk mystik att jag icke kunde vänta mig att hon i någon högre grad skulle uppskatta det, men så begärde jag icke heller något svar. Jag räknade en smula på slumpen — och den o k ä n d e.

Det gick månader. Under mellanstunder på mina strövtåg och utflykter hade jag företagit mig att i ett versdrama skildra målaren Colon-

nas kärlek till den sköna Laura*), vilken hennes föräldrar satte i kloster, och som han älskade intill sin död. Det fanns i detta motiv någonting som passade samman med det som ständigt sysselsatte mina tankar. När jag hade nedskrivit den sista versraden i dramat var min enda tanke att återvända till Frankrike.

*

Vad kan jag väl nu berätta som icke är det samma som så många andra ha upplevat? Jag har genomvandrat alla kretsarna i dessa provinsernas orter*) som kallas teatrar. Jag har "ütit trumma och druckit cymbal", för att citera mysteriernas i Eleusis till synes meningslösa uttryck. Det betyder utan tvivel att man, då så erfordras, måste överskrida gränsen till det meningslösa och absurda; vad som för mig var det förnuftiga att göra, det var att vinna och fasthålla mitt ideal.

Aurélie hade gått med på att spela huvudrollen i det drama som jag hade med mig, när jag återvände från Tyskland. Jag skall aldrig glömma den dag, då hon gav mig tillåtelse att läsa upp pjäsen för henne. Kärleksscenerna voro skrivna för henne. Jag tror säkert att jag reciterade dem själfvullt, men framför allt med glöd. Under det samtal som sedan följde, avslöjade jag mig som den okände som

hade skrivit de båda breven. Hon sade till mig:

— Ni är sannerligen tokig; men kom igen och hälsa på mig. Jag har aldrig funnit någon som förstod hurudan kärlek jag längtar efter.

O kvinna, du söker kärleken ... Och jag då?

*

Under de närmast följande dagarna skrev jag brev som säkerligen voro de ömmaste och vackraste hon någonsin fått mottaga. Jag fick från henne svar som voro fulla av bon

sens. För ett ögonblick blev hon gripen, bad mig komma till henne och bekände att det var svårt för henne att bryta en tidigare förbindelse.

— *Om det är för min egen skull som ni älskar mig, sade hon, så skall ni förstå att jag icke kan tillhöra mer än en.*

Två månader senare mottog jag ett brev fullt av värme och innerlighet. Jag skyndade till henne. — Under mellantiden hade jag fått veta en betydelsefull omständighet: den vackre unge man som jag en natt hade träffat på klubben, hade nyligen tagit värnning vid ett spahiregemente ...

*

Följande sommar var det kapplöpningar i Chantilly. Det teatersällskap som Aurélie tillhörde, gav en föreställning där. När de väl hade lämnat Paris, var regissören under tre dagar sällskapets högste ledare. Jag hade gjort mig vän med denne förträfflige man, som förr hade spelat Dorante i Marivaux' komedier, länge varit förste älskare i dramer, och som senast med framgång hade spelat en dylig roll i det Schillerpåverkade dramat — det var då som jag tyckte att han såg så ryckig ut genom min teaterkikare. På nära håll såg han yngre ut, och eftersom han icke hade

lagt på hullet, uppskattades han ännu i landsorten. Han ägde elden. Jag medföljde sällskapet i egenskap av "teaterlitteratör", och jag övertalade regissören att ge föreställningar i Senlis och Dammartin. Han var i början mest benägen att välja Compiègne, men Aurélie delade min mening. Dagen därpå, när han skulle förhandla med ortsmyndigheterna och med ägarna till de lokaler där man skulle spela, hyrde jag ett par hästar, och vi togo vägen mot småsjöarna för att sedan äta frukost i drottning Blanches slott. När Aurélie i ridrock och med fladdrande blonda lockar red genom skogen, liknade hon en drottning från flydda tider, och bönderna stannade bländade vid hennes åsyn. — Madame de F ...* var den enda kvinna de hade sett som var lika majestätisk och besvarade deras hälsningar med samma grace. — Efter frukosten gingo vi ned till några närbelägna byar, vilka ha en viss schweizisk typ, och där vattnet från Nonette driver små sågverk. Dessa scenerier, som hos mig väckte så kära minnen, intresserade Aurélie, men lockade henne icke att stanna. Jag hade föreslagit henne att följa med mig till slottet nära Orry, och till samma gräsplan där jag för första gången hade sett Adrienne. Hon visade intet tecken till sinnesrörelse.

Då berättade jag alltsammans för henne, om källan till denna kärlek som jag hade skymtat om natten, sedan drömt om, och funnit förkroppsligad i henne. Hon hörde allvarsamt på mig och sade:

— Ni älskar mig inte! Ni väntar er att jag skall säga till er: "Skådespelerskan är samma kvinna som nunnan"; ni vill uppleva ett drama, det är hela saken, men ni går miste om slutakten. Nej, säg ingenting, jag tror er inte längre.

Dessa hennes ord kastade ett blixtljus in i min själ. Denna underliga hänförelse som jag så länge hade känt, dessa drömmar, dessa tårar, denna förtvivlan och denna ömhet . . . allt detta skulle alltså icke ha varit kärlek? Men var finnes då kärleken?

*

På kvällen spelade Aurélie i Senlis. Jag tyckte mig märka att hon kände en viss dragning till regissören. Han var en man av utmärkt karaktär och han hade ofta varit henne till hjälp.

En dag sade Aurélie till mig:

— Den som älskar mig, det är han!

DET SISTA BLADET

Sådana äro de illusioner som hänföra och vilseleda oss i livets morgon. Jag har försökt skildra dem utan att eftersträva sträng ordning; men många hjärtan skola förstå mig. Våra illusioner falla till marken en efter en, liksom skalen på en frukt, och frukten, det är livserfarenhet. Dess smak är bitter, men den har dock en kärvhet som verkar styrkande på oss — må man förlåta mig detta föråldrade uttryckssätt. Rousseau säger att betraktandet av naturen tröstar oss för allting. Stundom försöker jag att i de dimhöljda nejderna norr om Paris återfinna mina Clarensbersåer*). Allt det där är så förändrat!

Ack, Ermenonville, där antik idyll i Gessners*) stil ännu blomstrade, du har förlorat den stjärna som för mig lyste i tvenne färger. Den var ömsom blå, ömsom röd, liksom den föränderliga Aldebaran, den var Adrienne eller

Sylvie — den var de tvenne hälfterna av en och samma kärlek. Den ena var det upphöjda idealet, den andra var den ljuvliga verkligheten. Vad frågar jag nu efter dina skuggrika hunder, och dina sjöar eller ens dina hedar! Othys, Montagny, Loisy, ni fattiga grannbyar, Châalis — som man nu håller på att restaurera — ingenting av allt detta förgångna dröjer sig kvar hos er. Då och då känner jag behov att återse dessa ensamhetens och drömeriernas nejder. Med vemod levandegör jag för mig själv de flyktiga spåren av en epok då det naturliga var att vara förkonstlad. Jag småler stundom när jag läser några i granit inhuggna versrader av Roucher*) vilka jag en gång fann sublimes — eller sentenser om välgörenhet, inhuggna ovanför en källa eller en åt Pan helgad grotta. De konstgjorda småsjöarna, som det kostat så mycket att gräva, locka mig förgäves med sitt stagnerade vatten som svanarna förakta. Den är försvunnen, den tid då prinsarna av Condés jakter drogo fram här, med stolta amazoner till häst, då jakthornens signaler besvarades av andra jakthorn långt borta och ekot mångdubblade deras klang.

Vill man nu bege sig till Ermenonville, så kan man endast komma dit på omvägar.

Ibland tar jag vägen över Creil och Senlis, ibland över Dammartin.

Till Dammartin kommer man aldrig fram förrän på kvällen. Jag går då att söka natt-härbärge på Sankt. Johannes Bild. Där brukar jag få ett mycket snyggt rum med väggarna täckta av gamla bonader och med skulpterat överstycke på spegeln. I detta rum blir jag än en gång omgiven av det bric-à-brac som jag för lüngesedan för egen del har vant mig av med. Det är varmt i sängen, ty i denna trakt använder man ännu ejderdunsbolster som täcke. När jag på morgonen öppnar fönstret, som är omramat av vinrankor och klängrosor, öppnar sig för mina hänryckta blickar en utsikt över tio lieues av gröna fält, genomdragna av poppelalléer som se ut som långa led av soldater. Här och var ligga byar, dominerade av sina spetsiga kyrktorn. Först urskiljer man Othys, sedan Eve, så Ver; man skulle på andra sidan skogen kunna se Ermenonville ifall där hade funnits något kyrktorn, men på denna filosofiska ort har man föga brytt sig om kyrkan. När jag har fyllt lungorna med den obeskrivligt friska luft som man andas i denna höglänta trakt, går jag glad i hågen ned för trappan, och jag ämnar gå och hälsa på bagaren. "Nej se goddag, Krushu-

SYLVIE

vud!" — "Goddag på dig, lille parisare!" Vi slåss på lek liksom i barndomens dagar, och sedan går jag upp för en välbekant trappa, där

två barn med glada rop hälsa min ankomst. Sylvies attiska leende upplyser hennes förtrollande ansikte. Jag säger till mig själv:

— Det var kanske här jag kunde ha funnit lyckan; fastän ...

Jag kallar henne ibland för Lotte och hon

tycker att jag liknar Werther en smula, med undantag för att jag icke har några pistoler, vilket inte längre är modernt. Under det att Krushuvud håller på med frukosten gå vi och promenera med barnen i lindalléerna som omgiva ruinen av slottets gamla tegeltorn. Medan de små öva sig i att, liksom medlemmarna av bågskyttekompanierna, med fäderneärvda pilar träffa måltavlorna av halm, läsa vi tillsammans några dikter eller några sidor ur sådana där till omfånget blygsamma böcker som någon knappast skriver numera.

Jag glömde att säga, att den dagen då det sällskap som Aurélie tillhörde, spelade i Dammartin, tog jag Sylvie med mig till föreställningen, och jag frågade henne om hon icke tyckte att skådespelerskan påminde en smula om någon som hon hade känt en gång i världen.

— Vem då?

— Kommer ni ihåg Adrienne?

Hon brast ut i gapskratt och sade:

— En sån idé!

Och sedan, liksom om hon tyckte att hennes skratt var hjärtlöst, tillade hon med en suck:

— Stackars Adrienne! Hon dog i Saint-S . . . klostret någon gång omkring år 1832.

NOTER

Sid. 10. *Horerna*: i den antika mytologien års-tidernas gudinnor.

Sid. 12. *La Régence*: "Regentskapstiden"; Louis XV:s minderårighetstid, då "Regenten", hertigen av Orléans, skötte regeringen.

Sid. 17. *Molok*, skrifvel för Mammon, rikedomens gud.

Sid. 20. *Valois*, landskap i Ile-de-France, och delat mellan departementen Aisne och Oise, stamort för dynastien Valois.

Sid. 27. En "lieue" = 4 kilometer.

Sid. 30. *Urania*, binamn på Afrodite; också en av de nio muserna, astronomiens gudinna.

— Skalderna *Boufflers* (1738—1815) och *Chaulieu* (1639—1720) var eleganta och lättsinniga och kunde inte anses representera den äkta horatianska antiken.

Sid. 31. *Theoria*, bl. a. religiös procession.

Sid. 39. *Auguste Lafontaine*, tysk romanförfattare (1758—1831), "sin tids populäraste och skrupelfriaste mångskrivare", vilkens många familjeromaner kännetecknas av bl. a. "en otrevlig blandning av känslsamhet och lystenhet."

Sid. 47. *Drogett*: ett slags tyg.

Sid. 51. *Francesco Colonna*, italiensk munk och författare, död 1529, upphovsman till ett högst kuriöst och fantastiskt arbete *HYPNEROTOMACHIA POLIPHILI*, vilket ordagrant tolkat betyder *Mångälskarens Dröm om kärleksstrid*. Boken fanns översatt på franska. Den tilldrar sig fortfarande litteraturhistorikernas och inte minst psykoanalytikernas stora intresse. (Se bl. a. C. G. Jung: "Psychologie und Alchemie" och Linda Fierz-David: "Der Liebestraum des Poliphilo").

— *Saint-Cyr*: i en av *Madame de Maintenon* grundad skola för adliga jungfrur i den lilla staden

Saint-Cyr, övades teater och uppfördes bl. a. Racines bibliska skådespel.

Sid. 53. *Medicéerna*: Nerval syftar väl på att Katharina av Medici, änka efter Henri II av Frankrike, bar skulden till Bartholomeimatten.

Sid. 63. *Den unge Anacharsis' resa i Grekland*, roman av J. J. Barthélemy (1788) förlagd till tiden strax före Alexander den stores födelse.

Sid. 65. Att lära känna tingens orsaker.

Sid. 66. Enligt ett aldrig bekräftat rykte lär Rousseau på dödsbädden ha bett sin hustru att öppna ett fönster. (Jämför Goethe: Mehr Licht!)

— Gabrielle d'Estrées, Henri IV:s älskarinna.

Sid. 76. *Nicolas Porpora*: italiensk kompositör av religiös musik (1686—1766).

Sid. 86. Det är osäkert vad Nerval här syftar på, möjligen på en av honom, såsom man vet, planlagd pjäs om den förut nämnde Francesco Colonna, vilken ev. kunde kallas mälare såtillvida som han tidigare har antagits vara upphovsman även till illustrationerna i sin av Nerval kända och beundrade bok.

— Anspelning på Dantes Skärselden.

Sid. 89. *Madame de F...*: Madame de Feuchères. Om hennes roll i Nervals liv läses närmare i biografien.

Sid. 91. *Clarens*, en ort vid Genève-sjön, där Rousseau tillbragte större delen av sitt liv.

— Gessner: tysk idylldiktare (1730—1758).

Sid. 92. *Roucher*, fransk skald, avrättad 1794 som misstänkt för rojalism.

EN SVANESANG

Vid den tidpunkt då hans vänner trodde att han för alltid blivit sinnessjuk, publicerade GÉRARD DE NERVAL den 15 augusti 1853 i *Revue des deux Mondes* novellen *Sylvie*, Högskomster från Valois, åtföljd av en samling folkvisor. Efter årslånga minutiösa förberedelser hade han skrivit boken under en kortare vistelse på doktor Dubois' sinnessjukhus, dit han förts efter ett utbrott av sinnesförvirring i diktaren Heinrich Heines bostad. SYLVIE blev Nervals svanesång — utgivningen av *Aurélia* fick han aldrig uppleva.

Vid läsningen av *Sylvie* känner man visserligen igen några drag som sedermera även förekommer i *Aurélia*, men det är en annan Nerval som här lägger fram sina tankar. Förtvivlan har ännu icke tagit säte i hans bröst. Föreställningen om sig själv, som en förtappad varelse, har ännu icke fullständigt omtöcknat hans av naturen glada sinnelag. Han vävde ihop skira drömmar, ljuva ungdomsminnen och en djup kärlek till naturen till ett litterärt konstverk, som väckte entusiasm hos både kritik och publik. *Sylvie* betecknas än i dag som Nervals "gyllene bok", hans mästerverk, med vilket han erövat en framstående plats i den franska litteraturen.

Marcel Proust har betygat att han just från *Sylvie* hämtat inspirationen till *A la recherche du temps perdu*, där minnesbilderna ofta framkallar abrupta övergångar och återblickar och fortsätter: "Över detta stora genis verk kunde egentligen som huvudtitel sättas den överskrift som jag från början hade tänkt mig för ett av mina egna: *Les intermittances du coeur* — känslornas föränderlighet —"

Nerval vistades inte länge utanför sjukhusets murar. Redan den 24 augusti samma år inträffade i Paris hallar den händelse som han sedermera skildrat i *Aurélia*; han greps på nytt av sinnesförvirring och intogs på doktor Blanchets klinik.

*

Huvudpersonen i berättelsen — *Sylvie* — är en syntes av alla de kvinnliga ungdomsvänner som i Gérards verk heter än Sidonie, än Fanchette, än

Héloise och kan därför inte identifieras i en bestämd flickas gestalt. Om *Adrienne* däremot vet man tämligen väl vem Nerval åsyftar. Det är samma person som Madame F..., två gånger omnämnd i berättelsen. *Adrienne*, alias Madame de Feuchères, en enkel flicka från ön Wight, föddes som Sophie Dawes omkring 1790. Hon avancerade, efter att ha varit modist i London, till älskarinna åt hertigen av Bourbon, en förmögen fransk emigrant. Hertigen återvände i början på 1800-talet till sina franska domäner och Sophie Dawes presenterades vid hans hov som hans dotter.

Hertigen gifte bort sin "dotter" till officeren Victor de Feuchères, men paret skildes åt 1829 när sanningen sipprade fram. Madame de Feuchères blev en "Pompadour i miniatyr" vid hertigens hov i Chantilly. När gamle hertigen ett år senare hitades död, dinglande vid fönstret i sitt bibliotek, var den alltjämt vackra Sophie ägarinna till flera stora egendomar i trakten kring Mortefontaine. Hon beskylldes för att ha mördat hertigen men frikändes. Hans bröstarvinge försökte få hans testamente förklarad ogiltigt men misslyckades. Sophie de Feuchères dog, 1840, femtio år gammal, i England.

Gérard de Nerval hade naturligtvis mött den sköna Sophie i sin hemtrakt Mortefontaine och hennes bild spelade en ideligen återkommande, betydelsefull roll i hans feberfantasier. Under sin vistelse på sinnessjukhusen yrade han många gånger om sin avsikt att gifta sig med Madame de Feuchères — som då redan var död — för att kunna förvärva mark i Mortefontaine

Den hopplösa kärleken till *Adrienne*, vilken, enligt Gérards version, slutat sina dagar i klostret, är emellertid främst inspirerad av den i våra noter omtalade boken "Polifilos dröm" av renässanskonstnären och munken Francesco Colonna. Munken skildrar sin kärlek till den vackra nunnan Polia di Treviso i form av en invecklad drömvision. Boken har haft stort inflytande på den franska litteraturen och Nerval, som alltid föredragit fantasiens värld framför verklighetens kalla fakta, påverkades påtagligt av den lärde munkens humanistiskt, neo-platoniskt och alkemistiskt inspirerade framställning. I *Sylvie* finner vi flera scener som starkt

påminner om Colonna — dels den adliga flickan som blivit nunna, dels många naturskildringar — inte minst "Resan till Cythere" — men, framför allt, redogörelsen för minnenas inflytanden på människornas medvetna och omedvetna liv, ett ämne som Nerval, långt före psykoanalysens genombrott ofta sysslat med i sina verk. Att "Adrienne" 1840 dött spelade därvid ingen som helst roll.

Märkligt är kanske att Nerval, endast några veckor efter hennes död, fick sin första sjukdomsattack och att han slutat sina dagar på samma mysteriösa sätt som gamle hertigen av Bourbon. Bägge påträffades hängda, med fötterna ännu rörande vid marken, och varken i det ena eller det andra fallet har någonsin klarhet vunnits om döden varit frivillig eller om ett brott har begåtts.

Lisa Matthias

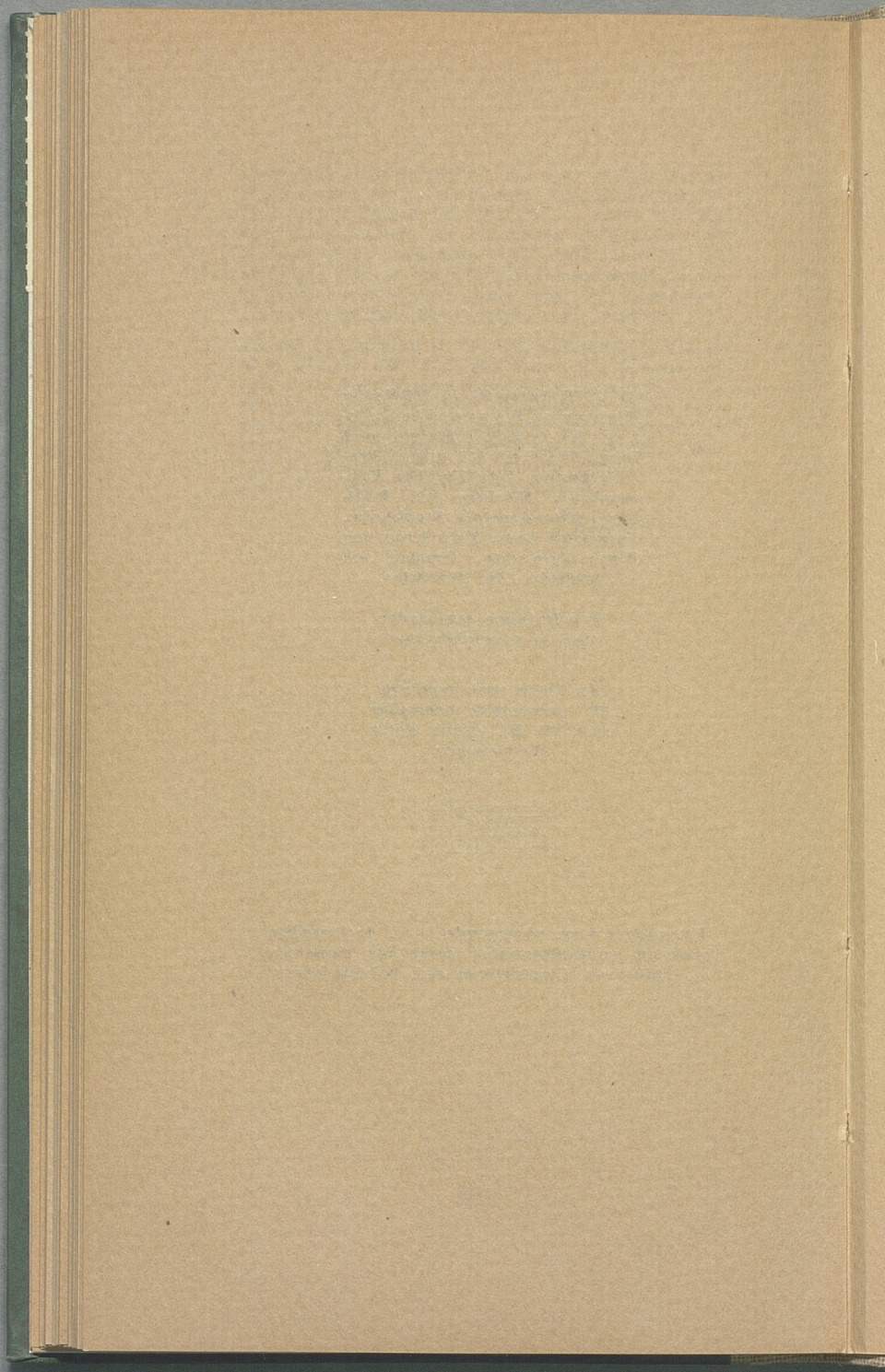
SYLVIE är tryckt för *Bibliofila Klubben* av *ForsSELLS Boktryckeri AB.* i Malmö med *Ideal News* på 115 grams broschyrpapper från *Tumbas Pappersbruk.* Klischéer från *Hultbergs Klischéanstalt, Stockholm.* Typografi *Lisa Matthias* och *Egon Jonsson.* Omslag och titelsida *Lisa Matthias.*

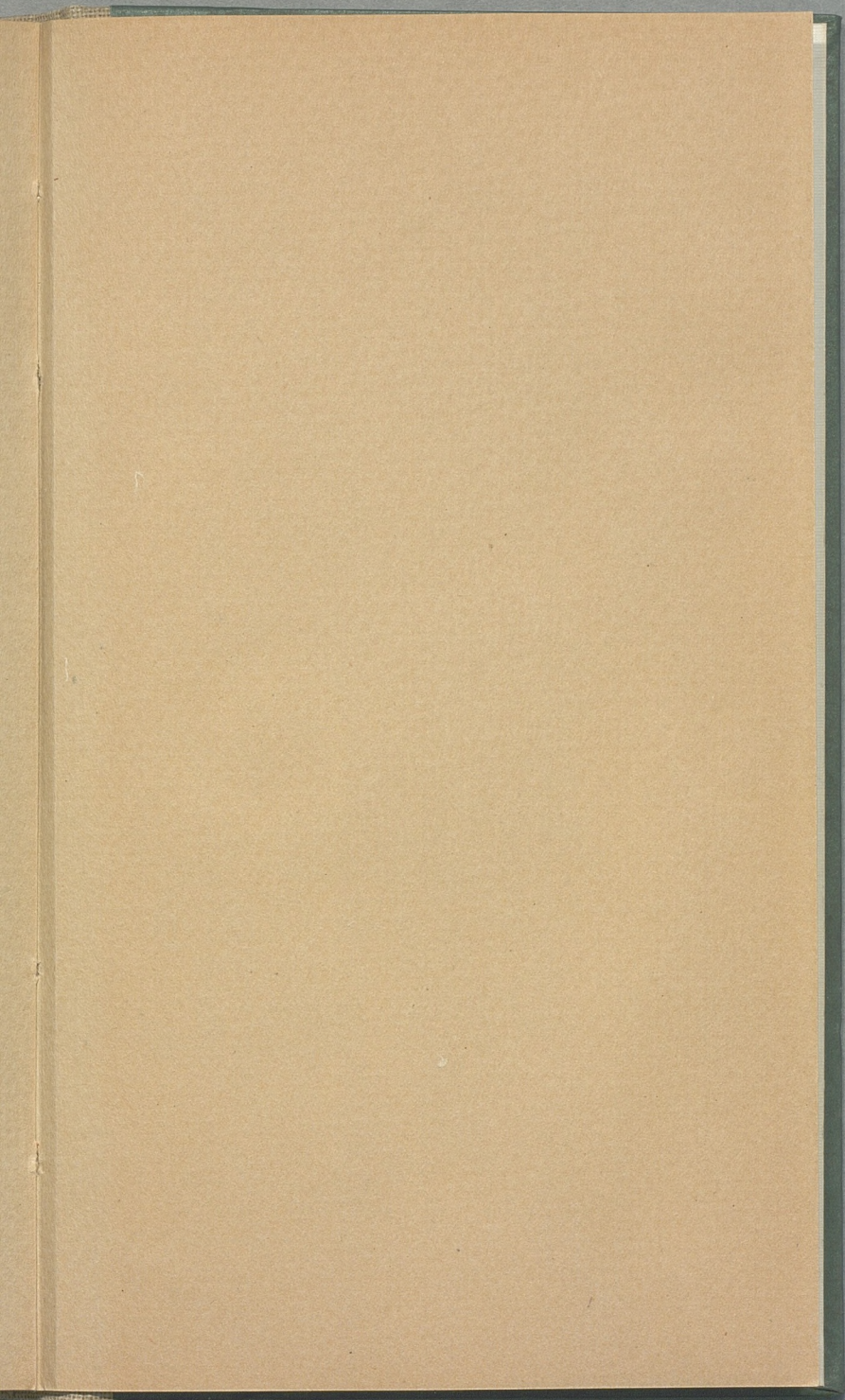
Tryckningen avslutades
den 30 november 1948

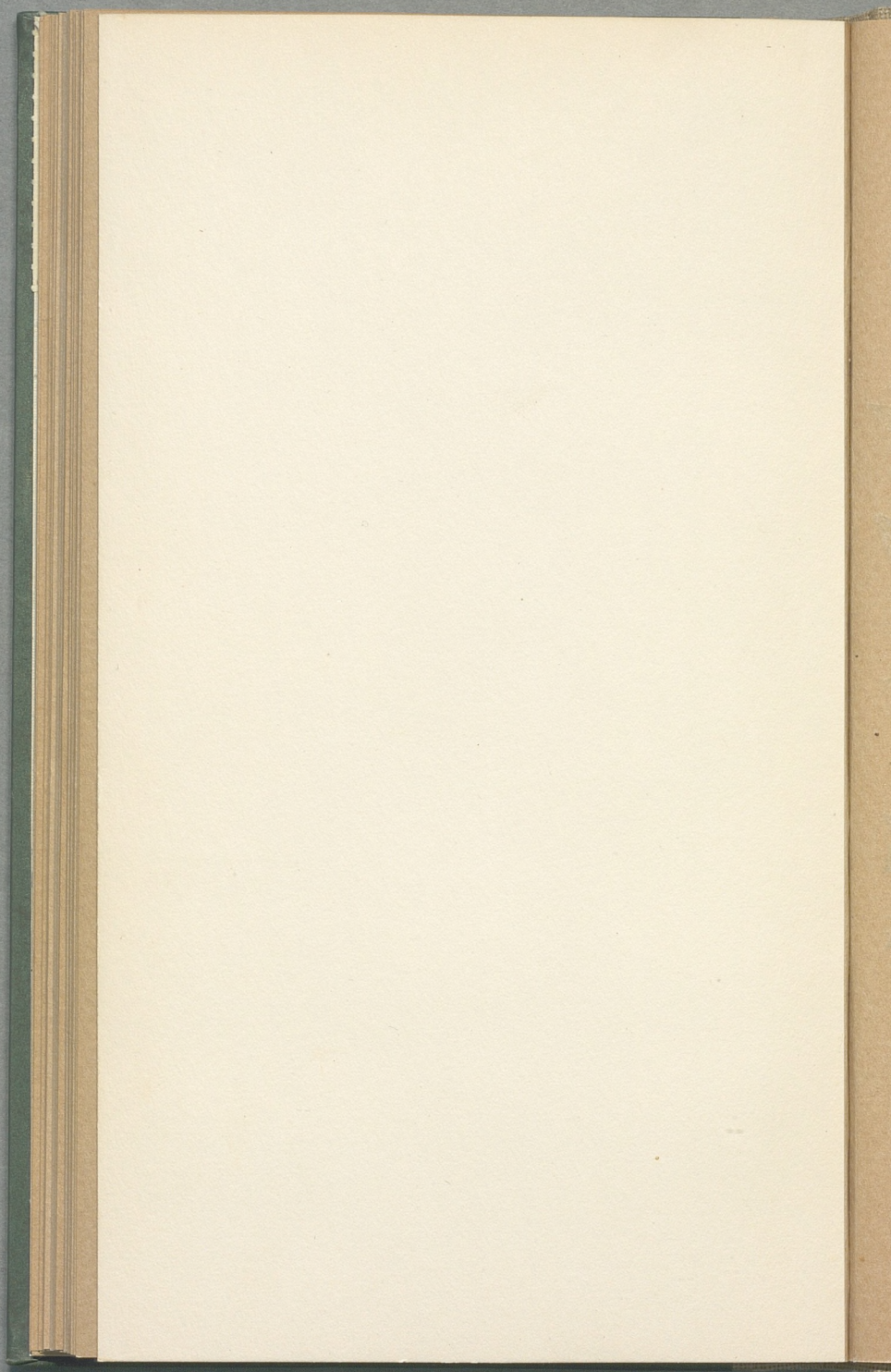
Av detta verk trycktes
275 numrerade exemplar
samt 25 HC varav detta
är nummer

Ytterligare 6 ex. numrerade I—VI är försedda med en originalteckning samt har signerats av utgivarna, illustratören och boktryckaren.

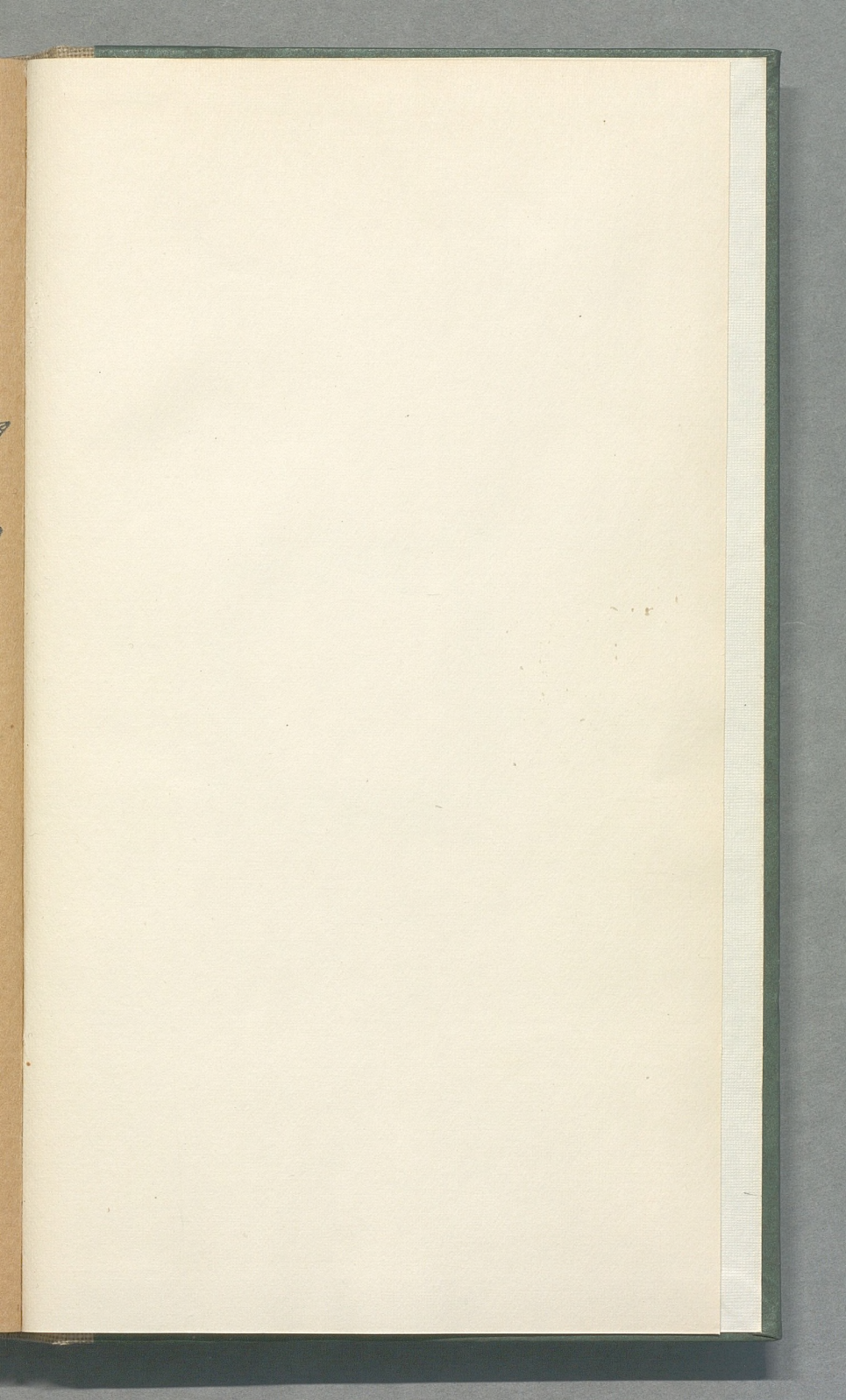

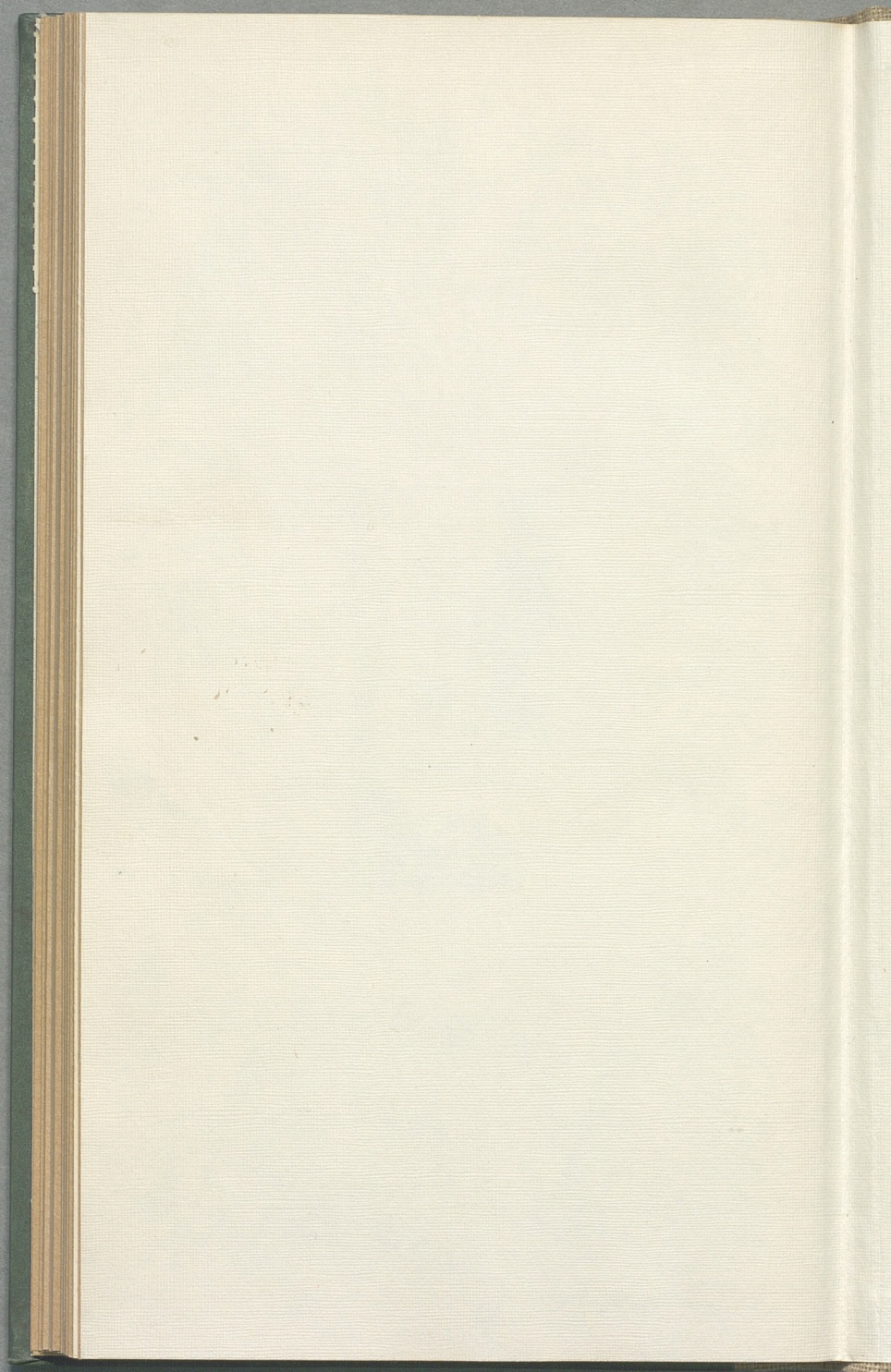

Kungl. biblioteket, Stockholm

50001

000 489 196

www.books2ebooks.eu